

Kf.II.37.959/2018/14.

A fellebbezést benyújtó fél: az I. rendű felperes, a II. rendű felperes
A fellebbezéssel támadott elsőfokú határozat: Fővárosi Törvényszék
6.K.700.121/2018/13. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria

– a Fővárosi Törvényszék 6.K.700.121/2018/13. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, az alperes 2016. július 26-án kelt Vj/2-205/2015. számú határozatának I. pontját akként változtatja meg, hogy mellőzi a jogsértés egységes, folyamatos, komplex jellegűvé minősítését, ehelyett a Tpv. 11. § (1) bekezdésébe, (2) bekezdés a) és d) pontjaiba ütköző versenyjogsértést állapít meg. A határozat II. pontját részben, az I. és II. rendű felperesek vonatkozásában, valamint a határozat III. pontját teljes egészében hatályon kívül helyezi. Ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasítja;

– kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és a II. rendű felperesnek 250.000-250.000 (kétszázötvenezer-kétszázötvenezer) forint elsőfokú és 180.000-180.000 (százyolcvanezer-százyolcvanezer) forint másodfokú részperkölséget;

– kötelezi az I. rendű és a II. rendű felperest, hogy fizessenek meg fejenként az államnak – külön felhívásra – 375.000 (háromszázhetvenötezer) forint kereseti és 625.000 (hatszázhuszonötezer) fellebbezési részilletéket.

A le nem rótt további 2.250.000 (kétmillió-kétszázötvenezer) forint kereseti és 3.750.000 (hárommillió-hétszázötvenezer) forint fellebbezési részilletéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás és az ügy előzménye

- [1] Az alperes 2015. március 10-én versenyfelügyeleti eljárást indított a felperesekkel és a perben nem álló további gazdasági társaságokkal szemben, 2013-tól kezdődően a savas ólom akkumulátorok magyarországi begyűjtési piacának felosztásáról folyó egyeztetések tárgyában. A versenyfelügyeleti eljárás előzményeként az alperes egy másik versenyfelügyeleti eljárásban több helyszínen – többek között a II. rendű felperes és a perben nem álló FE-Group Invest Vagyonkezelő, Tanácsadó és Nagykereskedelmi Zrt. (a továbbiakban: F. Zrt.) vállalkozások székhelyén – helyszíni kutatást foganatosított, melynek során a jelen versenyfelügyeleti eljárásban bizonyítékként felhasználható elektronikus iratokat foglaltak le, melynek felhasználását a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2.Kpk.45.310/2015/2. számú végzésével engedélyezte. A jelen versenyfelügyeleti eljárás során szintén helyszíni kutatás folyt a felperesek és az F. Zrt. székhelyén, illetve a II. rendű felperessel egy vállalkozáscsoportba tartozó további gazdasági társaságnál.
- [2] Az alperes egyezségi kísérletre történő felhívására az F. Zrt. jelezte, hogy az egyezségi kísérletben részt kíván venni, vele az alperes közös álláspontra jutott.

Kf.II.37.959/2018/14.

- [3] Az alperes a 2016. július 26. napján meghozott Vj/2-205/2015. számú határozata I. pontjában megállapította, hogy a felperesek és az F. Zrt. egységes, komplex és folyamatos jogsértést követtek el, amikor 2013. június 26-tól 2014. március 27-ig versenykorlátozó célú egyeztetéseket folytattak:
- a savas ólom akkumulátorok magyarországi begyűjtési piacának a három vállalkozás közötti felosztásáról,
 - olyan árrendszer kialakításáról, amely az I. rendű felperes által alkalmazandó felvásárlási árak közös meghatározására vonatkozott, valamint a II. rendű felperes és az F. Zrt. számára kedvező, míg a megállapodásban nem részes vállalkozások számára hátrányos, valamint
 - a konzorciumi szerződésben foglaltak ellenőrzése érdekében üzleti titoknak minősülő, egyedi mennyiségi, árazási és szállítási költségekre vonatkozó adatok cseréjéről.
- [4] Az alperes – a határozat II. pontjában – az I. rendű felperest 34.280.000 forint, az F. Zrt.-t 50.220.000 forint, a II. rendű felperest 28.020.000 forint bírság megfizetésére kötelezte. A határozat III. pontjában az alperes a II. rendű felperessel egy vállalkozáscsoportba tartozó társaságokat nevesítette annak érdekében, hogy a II. rendű felperes nemteljesítése esetére őket egyetemlegesen kötelezhessen a bírság be nem hajtott részének megfizetésére.
- [5] A határozat indokolása szerint az akkumulátor hulladékgyűjtésével számos vállalkozás foglalkozik Magyarországon, számuk több százra, míg a magyarországi ólom akkumulátor hulladék mennyisége évi 18-20.000 tonnára tehető. A legnagyobb magyarországi akkumulátor hulladékgyűjtők az I-II. rendű felperesek és az F. Zrt. Az F. Zrt. kb. 10.000 tonna, az I. rendű felperes kb. 3.000 tonna, a II. rendű felperes kb. 4.000 tonna akkumulátor hulladékot gyűjtött be a vizsgált időszakban éves szinten. A magyarországi hulladékgyűjtők az ólom akkumulátor hulladékot hazai feldolgozó hiányában a környező országokban működő kohókba szállítják. Az I. rendű felperes néhány éve ólom akkumulátor hulladékfeldolgozó kohó építését kezdte meg Jászberényben. A kohó átadása folyamatosan húzódot. Az I. rendű felperes a jászberényi kohó megépítésével egyben az ólom akkumulátor hulladék felvásárlási piac szereplője is volt.
- [6] Az alperes a rajtaütés során szerzett okirati bizonyítékok, illetve az eljárás alá vontak által szolgáltatott irati bizonyítékok, személyi bizonyítékok és ügyfélnyilatkozatok alapján azt állapította meg, hogy a felperesek és az F. Zrt. 2013. június 26. és 2014. március 27. között egyeztetéseket folytattak, egyebek mellett egy ólom akkumulátor hulladék gyűjtését érintő konzorcium létrehozásáról. A felek konzorciumi szerződésbe foglalták az egyeztetéseik részleteit. A konzorciumi szerződés keretében a II. rendű felperes és az F. Zrt. vállalta, hogy az általuk gyűjtött ólom akkumulátor hulladékot teljes egészében, de legalábbis nagyrészt nem más országbeli feldolgozónak, hanem az ólom akkumulátor kohót építő I. rendű felperes felé értékesítik, amelynek fejében az I. rendű felperes közösen kialakítani kívánt, kedvező átvételi árat garantált volna feléjük, a szállítási költség megtakarításának részbeni átengedésével. Az egyeztetések szerint ugyanakkor az I. rendű felperes más ólom akkumulátor hulladékgyűjtőknek csak alacsonyabb átvételi árat kínált volna és a felvásárlási árakat közösen határozták volna meg. Az egyeztetések során felmerült az is, hogy az I. rendű felperes kizárólag a II. rendű felperestől és F. Zrt.-től vásárol alapanyagot. Az egyeztetések kiterjedtek arra is, hogy a felek felosztják egymás között a magyarországi ólom akkumulátor hulladékgyűjtési piacot, illetve egymás piacait nem támadják meg. A felek közötti egyeztetések személyes, valamint telefonos megbeszélések során valósultak meg, továbbá a megbeszéléseket kezdeményező F. Zrt. több e-mailt is küldött a másik két vállalkozásnak. Az I. és a II. rendű felperes írásban nem válaszolt, azonban az egyeztetéseken elhangzottakat az F. Zrt. belső levelezésében fellelt iratok, valamint az F. Zrt. által szövegezett és a másik két vállalkozásnak megküldött konzorciumi szerződés számos változata tükrözi, illetve

Kf.II.37.959/2018/14.

bizonyíték a II. rendű felperes belső e-mailje, valamint a II. rendű felperes és a perben nem álló Ventum Kft. (a továbbiakban: V. Kft.) közötti email és telefonos egyeztetés is.

- [7] A konzorciumi szerződés hatálybalépését a felek többször elhalasztották. A megállapodás a jászberényi kohó üzembe helyezését követően valósult volna meg a gyakorlatban, a konzorciumi szerződés aláírására a rendelkezésre álló bizonyítékok szerint nem került sor. A konzorciumi szerződéssel kapcsolatos egyeztetéseket 2014 tavaszán fejezték be. Az alperes szerint a feltárt, hiteles irati bizonyítékok, valamint az egyeztetések megtörténtét igazoló ügyfélnyilatkozatok logikai láncolata szerint a felek átfogó terve arra irányult, hogy mint a magyarországi ólom akkumulátor hulladékgyűjtői a magyarországi és környező tagállami piacain kiszorítsák az azokon működő versenytárs vállalkozásokat, valamint a piaci pozícióikat megőrizzék, illetve az I. rendű felperes piaci pozíciót feldolgozóként szerezzen. Ennek érdekében került megszövegezésre a konzorciumi szerződés, amelynek aláírására végül egyéb okokból nem került sor.
- [8] Az alperes a megvalósított egyeztetések tartalma és a konzorciumi szerződés szövegszerű tartalma alapján a savas ólom akkumulátorok magyarországi begyűjtési piacának felosztására, a felvásárlási árak közös meghatározására vonatkozó árrendszer kialakítására és a konzorciumi szerződésben foglaltak ellenőrzése érdekében mennyiségi, árazási, szállítási költségre vonatkozó adatok cseréjére vonatkozó, versenykorlátozó célú egyeztetéseket azonosított. Az alperes a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. § (1) bekezdésében, a (2) bekezdés a) és d) pontjaiban előírt tilalomba ütköző egységes, komplex és folyamatos jogsértést állapított meg, amely sérti az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSz) 101. cikk (1) bekezdését, illetve annak a) és c) pontjaiban foglalt tilalmat. Hangsúlyozta, hogy a felek felelőssége megállapítható, mert a joggyakorlat alapján az egységes és folyamatos jogsértés keretében a vállalkozás felelősségre vonható más kartelltagok cselekedeteiért, vagyis az egységes és folyamatos jogsértésért, amennyiben a más vállalkozások tervezett magatartásáról tudomással bírt, illetve azt észszerűen előre láthatta és kész volt ennek kockázatát vállalni. Az alperes megállapította azt is, hogy a felek jogsértése nem minősül csekély jelentőségűnek, a mentesülés konjunkzív feltételei nem állnak fenn a Tpv. 17. §-a alapján. Az alperes a megállapított jogsértés miatt a Tpv. 76. § (1) bekezdés k) pontjának alkalmazásával a Tpv. 78. §-a alapján bírságot szabott ki a felekkel szemben, amelynek során értékelt körülményeket a határozata VIII. pontjában rögzítette.

A kereseti kérelmek és az alperes védekezése

- [9] Az alperes határozatának felülvizsgálata iránt az I. és a II. rendű felperes nyújtott be keresetet. Az elsőfokú bíróság a pereket egyesítette.
- [10] Az I. rendű felperes keresetében állította, hogy jogsértő magatartást nem követett el, a felek között nem jött létre a kartellmagatartás tényállási elemét képező akarategység, illetve annak nem volt részese. Állította, hogy az átfogó terv, az egységes, komplex és folyamatos jogsértés bizonyítatlan, továbbá előadta azt is, hogy a konzorciális együttműködés ötlete nem volt versenykorlátozó. Másodsorban arra hivatkozott, hogy a Tpv. 17. §-ában foglalt feltételek teljesülése miatt mentesül a versenykorlátozás tilalma alól. Előadta, hogy az egyezségi kísérlet jogintézményét az alperes visszaélészerűen alkalmazta, az F. Zrt. részéről tett egyezségi nyilatkozat akadályozta a védekezéshez való jogának gyakorlását és a bizonyítékok értékelése körében indokolatlan hátrányos megkülönböztetéshez vezetett. Vitatta a bírság

Kf.II.37.959/2018/14.

kiszabását, a vélelmezett jogsértés időtartamát, az annak kiszabása során értékelt körülményeket. Eljárási jogsértésként hivatkozott arra, hogy az előzetes álláspontra vonatkozó érdemi védekezés előkészítésére nem állt rendelkezésre megfelelő idő, mellyel a védekezéshez való joga sérült. Sérelmezte ezzel összefüggésben az iratbetekintési joga korlátozását, az alperes adatszolgáltatási kérésének szűk határidejét. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmeként hivatkozott az ügyintézési határidő több mint öt hónappal való túllépésére.

- [11] Az I. rendű felperes módosított keresetében elsődlegesen a határozat megváltoztatásával annak megállapítását kérte, hogy akarategység hiányában nem követett el jogsértést, illetve a kartellmegállapodásnak nem volt részese, másodlagosan a határozat megváltoztatását kérte akként, hogy a Tpv. 17. §-ban foglalt feltételek teljesülése miatt mentesül a versenykorlátozás tilalma alól, harmadlagosan a határozat megváltoztatását és az eljárás megszüntetését kérte, negyedlegesen a határozat hatályon kívül helyezését, ötödlegesen a határozat megváltoztatásával a bírság kiszabásának mellőzését vagy jelentős mérséklését kérte. A per első tárgyalásán kérte továbbá lényeges eljárási szabálysértés miatt a határozat hatályon kívül helyezését.
- [12] A II. rendű felperes keresetében vitatta a jogsértés elkövetését. Állította, hogy az alperes által megállapított jogsértés a bizonyítékok téves értékelésén és téves jogi minősítésen alapul, mert sem kifejezetten, sem ráutaló magatartással nem fogadta el az F. Zrt. általi konzorciumi szerződéstervezetben foglalt versenykorlátozónak tekintett kikötéseket, így nem jött létre versenykorlátozó megállapodás. Másodsorban előadta, hogy a mentesülés kérdése tekintetében is téves döntést hozott az alperes, megalapozatlanul zárta ki a csekély jelentőség köréből a megállapodást. Előadta továbbá, hogy – a piaci magatartásaik befolyásolása és a megállapodás elfogadása hiányában, a tárgyalásokkal való önkéntes felhagyás okán – nem volt indokolt bírság kiszabása, ha a felek magatartása létre is hozott volna formalisztikus értelmezésben megállapodást. Hivatkozott továbbá arra is, hogy az alperes tévesen állapította meg a megállapodással érintett időszakot és tévesen állapította meg a felróhatóság fennállását is.
- [13] Eljárási jogsértésként hivatkozott az iratbetekintési kérelem határidőhöz kötésére, annak rendkívül szűk határidejére, az előzetes álláspontra vonatkozó észrevételre adott határidő szintén elég szűk időtartamára, annak kérésre csak egy nappal történő meghosszabbítására, mely határidők alperes általi szűkre szabása sértette a védekezéshez és a tisztességes eljáráshoz fűződő jogát. Az eljárás észszerű időn belüli való lefolytatásával összefüggésben sérelmezte, hogy az alperes az eljárás lezárásával nem sietett, az eljárási határidőt túllépte.
- [14] A módosított keresetében kérte elsődlegesen a határozat megváltoztatásával annak megállapítását, hogy nem történt jogsértés, másodlagosan a határozat megváltoztatásával az eljárás megszüntetését, harmadlagosan a határozat hatályon kívül helyezését, negyedlegesen a Tpv. 17. §-a szerinti mentesülésre tekintettel a határozat megváltoztatásával annak megállapítását, hogy a vállalkozások magatartása nem volt jogsértő és ötödlegesen kérte az alperesi határozat hatályon kívül helyezését, hatodlagosan lényeges eljárási szabálysértés miatt a határozat hatályon kívül helyezését, hetedlegesen a bírság mellőzését vagy csökkentését.
- [15] Az alperes a kereset elutasítását kérte a határozatában foglalt álláspontját fenntartva.

Az elsőfokú ítélet

Kf.II.37.959/2018/14.

- [16] Az elsőfokú bíróság elsőként az eljárási jogsértéseket vizsgálta. Rámutatott, hogy az iratbetekintési kérelem időhöz kötése nem jogsértő, a felperesek az iratokba ténylegesen betekintheztek, az I. rendű felperes határidő-hosszabbítási kérelmének az alperes helyt adott. A II. rendű felperes határidő-hosszabbítási kérelemmel nem élt. Kifejtette, hogy a felperesek védekezésére rendelkezésre álló időtartamot a saját magatartásuk is befolyásolta (iratok átvételének időpontja, egyeztetések szervezése), amely nem róható az alperes terhére. Azzal kapcsolatban, hogy az alperes adatkérő végzést küldött a felperesek részére és ezáltal többletfelelősség keletkezett, nem állapítható meg az alperes terhére jogsértés. Hangsúlyozta, hogy a felperesek nem jelölték meg, hogy az előzetes álláspontra adott észrevételre vonatkozó rövid határidőnek milyen érdemi kihatása volt a védekezésükre, nem jelöltek meg olyan körülményt, amelyről korábban nem szereztek tudomást, de olyan konkrét akadályt sem bizonyítottak, amely miatt nem élhettek ügyféli jogaikkal, észrevételezési, nyilatkozattételi jogukkal.
- [17] Az eljárási határidő túllépésével kapcsolatban megállapította, hogy azt az alperes is elismerte határozatának 409. pontjában. A felperesek ezzel összefüggésben nem bizonyították, hogy az eljárási határidő túllépése kihatott volna a támadott határozat érdemére. A bíróság kiszabásának határideje nem konkrét naptári napon meghatározott, mert a jogszabály ügyintézési határidőt ír elő és az eljárási határidő meghosszabbítását is lehetővé teszi, ezért a kérelemre indult eljárásokban előírt jogkövetkezményhez képest a hivatalból indult eljárásokban az ügyintézési határidő elmulasztásához olyan jogkövetkezmény nem fűződik, mely szerint az eljárási határidő túllépése a bíróság kiszabásának kizárásával, mellőzésével jár.
- [18] Mindezekkel összefüggésben a bíróság megállapította, hogy a felpereseknek a tisztességes eljáráshoz való joga nem sérült. Rámutatott, hogy egy közigazgatási szerv mulasztása nem lehet ok arra, hogy a jogi normák betartatlanul maradjanak, a jogsértések jogkövetkezményei alól a jogsértők mentesüljenek. A felperesek az eljárás során ügyféli jogaikat gyakorolhatták, bizonyítási indítvánnyal élhettek, észrevételt, nyilatkozatot tehettek. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a felperesek nem bizonyították, hogy az eljárás során olyan lényeges eljárási szabálysértésre került sor, amely a határozat érdemére kihatással volt, ezért az eljárási kifogásokat nem tartotta megalapozottnak.
- [19] Az ügy érdemét érintően a bíróság kifejtette, hogy az akkumulátor hulladékgyűjtési konzorcium tárgyában a felek háromoldalú megbeszélést tartottak 2013. július 2-án és az egyes felek érdekeinek mentén megvitatásra került az együttműködés. A felperesek álláspontjától eltérően a felek között az akarategység már ekkor megvolt, mert céljuk egy olyan konzorciumi megállapodás létrejötte volt, amely lehetővé tette volna a magyarországi ólom akkumulátor hulladék hazai feldolgozását, biztosította volna a kohó ellátását és biztos piaci pozíciót teremtett volna a hulladék begyűjtését végző feleknek. A felek tudtak egymás vállalkozásairól, a piacon betöltött pozíciójukról, ezért irreleváns az, hogy személyesen a felek képviselői ismerték-e egymást. Az F. Zrt. a perben tett tanúvallomásában is elismerte, hogy két olyan céget kívánt megkeresni, akik lefedik az egész ország területét. A megállapodástervezet elkészült, az megküldésre került a felpereseknek és az e-mail üzenetekből egyértelműen megállapítható, hogy a szerződéstervezetet a felek visszajelzései, javaslatai alapján módosították, sor került telefonos, illetve kétoldalú személyes egyeztetésekre is. A bíróság utalt arra, hogy a hatóság szabadon választja meg az alkalmazandó bizonyítási eszközöket, a szabad bizonyítási rendszerben nincs sorrendiség, eltérő bizonyító erő, ezért a jogsértés megállapítható a bizonyítékok egymással való összevetése, elemzése, értékelése, logikai láncolatra felfűzése alapján. A kartellezés tiltott

Kf.II.37.959/2018/14.

jellegéből fakadóan a közvetett bizonyítékoknak is lehet döntő súlya. Az egyes elektronikus levelek meghatározott részei, a levelek útja, egyéb iratok, jegyzetek, iratrészletek is alkalmasak lehetnek a tényállás megállapítására, a versenyjogsértés igazolására. Kizárólag közvetett bizonyítékokra is alapítható jogsértés, ha a jogsértő magatartás valamennyi lényeges körülményére vonatkozóan más észszerű magyarázat nem lehetséges. A bírói gyakorlat szerint egy forrásból származó bizonyíték is alkalmas lehet a jogsértés bizonyítására. A felperesek álláspontjával ellentétben nem csak az F. Zrt.-től származó e-maileket és nyilatkozatokat értékelte az alperes, hanem valamennyi ügyfélnyilatkozatot, a II. rendű felperestől származó e-mailváltásokat és más egyéb bizonyítékokat is. Az alperes a határozata VII. 8. pontjában tételesen ismertette és értékelte az e-mailes bizonyítékokat, melyeknek hitelességét a felperesek nem tudták cáfolni. A bíróság utalt arra is, hogy az e-mailváltások mind a szerződéstervezetek módosítását és így a felek rendszeres kapcsolattartását, egyeztetését igazolták, valamint azt is, hogy az eredeti, versenykorlátozó elemeket tartalmazó koncepcióba illeszkedő további észrevételeket, módosítási javaslatokat fűztek, mely módosításokat átvezették a konzorciumi szerződés szövegében, és a II. rendű felperes ahhoz is ragaszkodott, hogy a

- fel legyenek tüntetve a szerződésben.
- [20] A bíróság az F. Zrt. által kötött egyezség kapcsán megállapította, hogy a gazdasági társaságot nem az , hanem más törvényes képviselő és a versenyjogban kifejezetten jártas jogi képviselő képviselte, akik az egyezségkötés megtétele előtt konzultáltak a gazdasági társaság ügyvezetőjével. Az F. Zrt. nem élt keresettel, mely szintén arra utal, hogy a megállapodás nem volt a cég érdekeivel ellentétes.
- [21] A bíróság a perben meghallgatta tanúként az I. és a II. rendű felperes , az F. Zrt. és . A versenyhatósági eljárásban ügyfélként tett ügyfélnyilatkozatok és a perben tett tanúnyilatkozatok összevetésével megállapította, hogy azok közt ellentmondások lehettek fel, azonban arra figyelemmel, hogy a felperesi cégek képviselői részéről elfogulatlan nyilatkozat tétele nem volt várható, erre tekintettel értékelte a perben tett tanúvallomásokot és azt állapította meg, hogy azok nem tudták kétségessé tenni az alperesi, zárt logikai láncot alkotó bizonyítás eredményét és megalapozottan nem cáfolhatták a korábban versenyfelügyeleti eljárás során tett ügyféli nyilatkozataikat és a hiteles irati bizonyítékokat. A felpereseknek nem sikerült kétségessé tenni az alperes bizonyítékok értékelésén alapuló megállapításait és nem adtak attól eltérő, észszerű magyarázatot az együttműködésükre. Mindezek alapján a bíróság megállapítása szerint a felperesek versenyjogi felelőssége bizonyítékokkal alátámasztottan fennállt, megállapítható volt a versenyjogsértő magatartás elkövetése. Az alperes a határozata 242. pontjában kifejtette, hogy a feleket milyen érdek mozgatta, milyen érdekazonosság mellett állt fenn a felek között az összehangolt magatartás. A Tpv. 11. § (1) bekezdése tiltja a vállalkozások közötti megállapodást, az összehangolt magatartást, amely a gazdasági verseny korlátozására vagy torzítására irányul. A felek közvetlen (személyes, e-mailes, telefonon történő és folyamatos) kapcsolata olyan megállapodás létrehozását célozta, amely versenyjogi tilalomba ütközik. A jogsértés megállapításához nem szükséges a megállapodás írásba foglalása, sem az, hogy az polgári jogilag érvényes legyen, elegendő a felek akarategysége vagy a feleknek a megállapodás szerinti magatartás tanúsítása. Irreleváns, hogy a konzorciumi megállapodást végül miért nem írták alá, milyen okból hiúsult meg. Az addig kifejtett magatartás már megvalósította a jogsértést, a konzorciumi szerződés meghiúsulása csupán a tényleges piaci hatást akadályozta meg. A felek a konzorciumi szerződés tervezetét ismerték, azt többször módosították, így a felek tudata kiterjedt a konkrét jogsértésre, magatartásuk nem volt elhatárolódásnak minősíthető, mert a javaslatokra, észrevételekre reagáltak, passzív szerepük

Kf.II.37.959/2018/14.

nem volt. A bíróság nem fogadta el a felpereseknek azt a magyarázatát, mely szerint csak a nehéz gazdasági helyzetbe került F. Zrt. érdekében állt a szerződés megkötése és csak az üzleti partneri kapcsolat fenntartása érdekében nem határolódtak el ténylegesen a megállapodástól, mert álláspontja szerint ez nem életszerűbb és okszerűbb magyarázat az alperes okirati bizonyítékokon és nyilatkozatokon alapuló, egységes logikai láncot képező bizonyítékokon alapuló megállapításainál.

- [22] A mentesülés tekintetében a bíróság kifejtette, hogy az alperes a határozata VII. 10. pontjában foglalkozott a mentesüléssel és helytállóan fejtette ki, hogy a mentesség alkalmazása négy konjunktív feltétel teljesülésétől függ. A felperesek a környezetvédelmi célokra és gazdasági hatékonyságnövekedésre hivatkoztak, de nem fejtették ki, hogy az ezzel járó előnyök miként realizálódtak volna a versenyjog területén, illetve a fogyasztóknál. Az I. rendű felperes csak az általánosság szintjén maradó érvelése nem felelt meg a mentesülés feltételeinek igazolására, ahogy az I. rendű felperes által csatolt szakértői tanulmány sem adott ezekre a kérdésekre választ, így az nem volt figyelembe vehető. A hatékonysági előnyök tekintetében hivatkozott a bíróság arra, hogy a konzorciumi megállapodás vertikális elemei tekintetében az alperes nem állapított meg jogsértést, így e körben nem volt szükség a mentesülés vizsgálatára. A felperesek a per során új ténynt nem bizonyítottak, nem tártak fel olyan körülményt, amely a Tpv. 17. §-ában foglalt négy együttes feltétel fennállását igazolná, ezért nem tudták bizonyítani, hogy a mentesülés fennáll.
- [23] A bírság kiszabás körében a bíróság hangsúlyozta, hogy a bírság mérlegelés eredményeként került megállapításra. Az alperes jogszerűen vette figyelembe a jogsértés időtartamaként a 2013. június 26. és a 2014. március 27. közötti időszakot, a bírság alapösszegének megállapításakor azonban a felperesekre kedvezőbb módon 2013. július hónaptól kezdődően vette alapul a bevételi adatokat. Az alperes tekintettel volt a környezetvédelmi hatásokra, a felek piaci részesedésére, a piaci hatás elmaradására, illetve hogy a felek a megállapodást nem hajtották végre. Az alperes a súlyosbító és enyhítő körülményeket mérlegelve azt állapította meg, hogy a felperesek magatartása közepesen súlyosan felróható és ennek megfelelően jogszerű mérlegeléssel szabta ki a bírságot. A felperesek alaptalanul hivatkoztak arra, hogy az F. Zrt. szervezői szerepét kellett volna az alperesnek megállapítania, és erre tekintettel a bírságot velük szemben kisebb összegben kellett volna kiszabnia. Az F. Zrt. felperesek által hivatkozott szervezői szerepének a felperesekre kirótt bírság szempontjából nincs jelentősége, annak mértékét nem befolyásolja, továbbá nem jogszerűtlen az a mérlegelés, amely a felek által lényegesnek tartott szempontokat nem olyan súlyúnak értékeli, mint amelyet annak a fél tulajdonít, ha a mérlegelés jogszerű és okszerű és abban jogszabálysértést a bíróság sem állapít meg. A bíróság azt állapította meg, hogy az alperes mérlegelése jogszerű, a felperesek olyan releváns körülményre, tényezőre nem hivatkoztak, amelyet a szankció jogszerűtlenségét igazolta volna. A kiszabott bírságok a meghatározott maximum alatt maradtak, a speciális és generális preventív célokkal arányban álltak, eltúlzottnak nem voltak tekinthetők, így azok mérséklésére nem volt indok.
- [24] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét alaptalannak ítélte, ezért azt ítéletével elutasította.

Fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

- [25] Az ítélet ellen az I. és a II. rendű felperes nyújtott be fellebbezést.

Kf.II.37.959/2018/14.

- [26] Az I. rendű felperes kérte elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, az alperesi határozat megváltoztatásával az eljárás megszüntetését, másodlagosan az ítélet megváltoztatását és az alperesi határozat hatályon kívül helyezését, harmadlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára történő utasítását, negyedlegesen az ítéletnek – az alperesi határozatra is kiterjedő – megváltoztatását és a bírság mellőzését vagy jelentős csökkentését.
- [27] Hatásköri kifogásként terjesztette elő, hogy a 2018. január 1-jén hatályba lépett, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 157. § (3) bekezdése alapján nem vezethető le a Kúria a másodfokú hatásköre. A perben alkalmazandó a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 340/A. §-a fellebbezést tesz lehetővé, azonban ez nem zárhatja ki a másodfokú bírósági döntéssel szembeni felülvizsgálat lehetőségét, mert a rendkívüli jogorvoslat korlátozása, elvonása alaptörvény-ellenes.
- [28] Elsődlegesen az ügyintézési határidő túllépésével kapcsolatos eljárásjogi jogsértések elbírálását kérte. Előadta, hogy az eljárási határidőn túl kiszabott bírság alkotmányellenes. E körben hivatkozott az Alkotmánybíróság 5/2017. (III. 10.) AB határozata [15] és [17] bekezdésére. A bíróság az eljárási határidő túllépésének törvénysértően nem tulajdonított jelentőséget, az érveire nem reagált és a határidő meghosszabbításával kapcsolatban feltételezésekbe bocsátkozott, ez azonban irreleváns, mert erre nem került sor.
- [29] Másodlagosan a rövid határidők biztosításával, a védekezési joga gyakorlásával összefüggő eljárási jogsértések elbírálását kérte. Előadta, hogy a bíróság megállapításával szemben a keresetében részletesen kifejtette, hogy az iratbetekintési, illetve észrevételezési határidő rövidege mennyiben sértette a védekezési joga gyakorlását, de ennek értékelését a bíróság elmulasztotta. Állítása szerint az elégtelen idő biztosítása már önmagában sérti a védekezéshez való jogot. Az ügyféli jogok gyakorlásának nehézségeivel, eljárásbeli korlátozásával kapcsolatos kifogásaira a bíróság nem reagált, az erre vonatkozó indokolást elmulasztotta.
- [30] Harmadszorra sérelmezte, hogy a bíróság a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének hiányát is hiányos indokolás mellett állapította meg, nem foglalkozott a keresetében kifejtett érvekkkel.
- [31] Negyedszerre az akarategység hiányával kapcsolatos érvei, ötödszörre a tényállás feltáratlanságával, hatodszorra a bizonyítékok értékelésével kapcsolatosan előadott fellebbezési érvei értékelését kérte. E körben előadta, hogy a versenyfelügyeleti eljárás büntető jogi jellegű eljárás, ezért a büntetőjog alapelveinek is érvényesülnie kell, megilleti az ártatlanság vélelme, illetve az in dubio pro reo elvnek megfelelően a kétséget kizáróan nem bizonyított tényeket nem lehet a terhére értékelni. Kartellügyekben a hatóság közvetett bizonyítékokat is felhasználhat, ha esetenként ez utóbbiak bizonytalan elemeket, illetve bizonyos fokú valószínűségi bizonyítást is magukban hordoznak, de a kapcsolatfelvételre és annak tartalmára minden esetben szükséges a tényeket megalapozó konkrét bizonyíték a kétséget kizáró bizonyításhoz. Állította, hogy az alperes megállapításait egyértelműen cáfolta, de legalábbis észszerű kétséget ébresztett a határozatnak a vizsgált magatartás minősítése szempontjából lényeges megállapításaival szemben, ennek ellenére a bíróság egyetlen felperesi érv kapcsán sem fogalmazott meg érdemi bizonyítékértékelést és nem adta okszerű indokát annak, hogy az alperesi érveket mire tekintettel fogadta el. Hangsúlyozta, hogy egybehangzó ügyfélnyilatkozatokkal és tanúvallomásokkal cáfolta az alperesi megállapításokat, a bíróság ennek ellenére indokolási kötelezettségének csak elvétve tett eleget, ezért az ítélet a Pp. 206. § (1) bekezdésébe és 221. § (1) bekezdésébe ütközik, sérti a

Kf.II.37.959/2018/14.

tisztességes eljáráshoz fűződő jogát. Állítása szerint észszerű kétség ébresztése esetén nem a felperesen, hanem az alperesen van a bizonyítási teher a Pp. 336/A. § (2) bekezdése alapján. Hangsúlyozta, hogy a beszerzett bizonyítékok, ügyfélnyilatkozatok, valamint a tanúvallomások alapján egyértelmű, hogy az F. Zrt. ténykedése mindvégig egyoldalú próbálkozás maradt, két- vagy háromoldalú konszenzussá sosem fejlődött. A vizsgált magatartás pusztán látszólagosan többoldalú, mert a valóságban csupán egyoldalú kezdeményezési kísérletek zajlottak, melyek címzettjei részéről az elfogadási mozzanat teljesszórően hiányzott, akárategység nem valósult meg, ezért tévesen került megállapításra a Tprvt. 11. § (1) bekezdésébe ütköző kartellmagatartás.

- [32] Álláspontja szerint a tényállás feltáratlanságát jelenti, ha a bíróságnak négy tanút kell meghallgatnia a tények és a tényállás tisztázására. A bíróság félreértelmezte a bírósági felülvizsgálat célját és kereteit. Nem azt kellett vizsgálnia, hogy az alperesnek perben előadott nyilatkozatai összhangban állnak-e a határozatban rögzítettekkel, hanem a határozatban foglalt alperesi érveket kellett volna összemérni a felperesi érvekkel. Az ítélet nem indokolja meg, hogy miért nem tudták a felperesek cáfolni az alperes jogértelmezésének helyességét és az érvek összemérését sem indokolta, hogy azt miként tette meg, különösen, hogy a bíróság maga is az ügyfélnyilatkozatok és a tanúvallomások közötti ellentmondásokat állapított meg, de nem tisztázta ezeknek az indokát. A bíróság az irati bizonyítékokat is tévesen értékelté, ahogy az e-mailek tartalmát is. Valójában egyetlen találkozóra került sor 2013. július 2-án, hogy az F. Zrt. által előterjesztett ötletet, tervet beszéljék meg egy jövőbeni együttműködés elvi lehetőségéről. Az puszta feltételezésen alapul, hogy már a július 2-i találkozón jogsértő tartalmú egyeztetés zajlott volna. Álláspontja szerint az ítélet súlyos önellentmondása, hogy megállapítja, hogy a felek közvetlen kapcsolata versenykorlátozó megállapodás létrehozását célozta, ugyanakkor rögzíti, hogy nincs jelentősége annak, hogy a megállapodást nem írták alá, vagy annak aláírása milyen okból (nem jutottak konszenzusra) hiúsult meg. Ezzel szemben hangsúlyozta, hogy akárategység nélkül nem jöhet létre versenykorlátozó megállapodás, így ha konszenzus hiányában nem jutottak megállapodásra, úgy jogsértés nem állapítható meg. A bíróság a tanúvallomásokot jogsértően hagyta figyelmen kívül kizárólag egy-egy, a szöveggörnyezetéből és tényállásbeli kontextusából kiragadott szó vagy mondatfordulat idézése alapján az átfogó szöveggörnyezet értelmezése nélkül. A bíróság figyelmen kívül hagyta e körben az F. Zrt. tanúvallomását, aki a megállapodás tervezet többszöri módosításának okát elmondta, azért volt többféle változata a tervezetnek, mert nagyon szerette volna, ha létrejött volna a koncepció. A tanúvallomása azzal is rávilágított, hogy a felek között nem volt akárategység, minden találkozóról úgy jött el, hogy a felek között nem volt semmilyen egyeztetés. Iratellenes az a megállapítás is, hogy az I. rendű felperes az esetleges jogsértéssel kapcsolatos tudattartalma írásban megfogalmazódott volna. Az egyetlen alkalommal sem írt e-mailek sem az F. Zrt.-nek, sem a II. rendű felperesnek. Akarategység hiányában pedig nincs szükség versenyjogi elhatárolódásra, így annak esetleges hiánya nem eredményezhet versenyjogi elmarasztalást. A bíróság annak sem adta indokát, hogy miért találta életszerűbbnek és okszerűbbnek az alperesi megállapítást szemben a felperesi magyarázattal. Az ítélet indokolása abban a részben is hiányos, ahol csak az alperesi megállapításokra utal vissza, de ahhoz semmilyen bírói értékelést nem fűz. A bíróság az átfogó terv fennállásának kérdésével egyáltalán nem foglalkozott, nem vette figyelembe, hogy a kohó üzembe helyezése egy még nem ismert, távoli jövőbeni időpontra volt csak prognosztizálható, így az egész koncepció felvetése feltételes jellegű volt, amely a bizonytalan piaci helyzetben történő együttműködés elvi lehetőségére vonatkozott volna és ez a piaci helyzet a vizsgált események időszakában végül

Kf.II.37.959/2018/14.

nem alakult ki. Az ilyen kezdeményezés tehát előkészületi jellegű cselekménynek minősül, amely nem alkalmas a kartellténytállás kimerítésére, ha egyébként bármilyen hipotetikus akarategység ki is alakult volna. Ennek oka, hogy a magatartás időpontjában egyáltalán nem létezett és jövőbeli bekövetkezését tekintve is eleve bizonytalan volt annak a piaci helyzetnek a kialakulása, amelyben egy, a tényállás szerinti magatartás esetlegesen a verseny korlátozását célozhatta vagy eredményezhette volna. A bíróság az egyezségi nyilatkozattal, illetve az egyezés visszaélészerű alkalmazásával kapcsolatos felperesi kifogásokat tévesen értelmezte, mert nem azt állította, hogy az egyezés az F. Zrt. érdekével ellentétes lett volna. Ezzel szemben a kifogása arra irányult, hogy a valósággal, a tényleges eseményekkel ellentétes volt az egyezségi nyilatkozat, így az valótlan tartalmú volt és hiteltelen. Az egyezségi nyilatkozat kialakításában olyan személyek vettek részt, akik nem tudhattak hitelt érdemlő módon nyilatkozni a valós történésekről. Az F. Zrt. kiegészítő nyilatkozata kifejezetten ellentétes volt az egyezségi nyilatkozat tartalmával, azonban ezzel a bíróság nem foglalkozott. A bíróság a tanúvallomások alapján az elfogultságot is tévesen állapította meg.

- [33] Hetedszerre kérte vizsgálni a mentesülés kérdését. Előadta, hogy a bíróság az egyedi mentesülési kritériumok vizsgálata körében is téves és iratellenes megállapítást tett, amikor azt állította, hogy az I. rendű felperes nem adta valódi indokát, illetve csupán az általánosság szintjén maradt az egyedi mentesülési feltételek megvalósulása alátámasztására vonatkozó érvelése. Hangsúlyozta, hogy részletes magyarázatot terjesztett elő tételesen mind a négy feltétel kapcsán, másrészt számszerű levezetést is tartalmazó szakértői tanulmányt is csatolt. Az ítéletben a bíróság nem tért ki a konkrét érveire, így a környezetvédelmi és költséghatékonysági előnyök realizálódására, ezek méltányos részének továbbadására a fogyasztók részére, a racionalizált begyűjtés szükségességére, valamint a fennmaradó verseny ténye miatt az egyedi mentesülés fennállására. Az egyedi mentesülés nem csupán a vertikális kontextushoz kapcsolódott, érvei, bizonyítékai nem csupán erre vonatkoztak, hanem a versenytárs begyűjtők által megvalósítandó, közös, racionalizált begyűjtése irányuló kooperáció, azaz a horizontális együttműködés hatékonysági előnyeire.
- [34] Nyolcadszorra a bíróság mértékét érintő fellebbezési érvei vizsgálatát kérte. Sérelmezte, hogy a bíróság nem adott számot a bíróság kiszabás körében a bíróság kalkuláció alapjául szolgáló időtartam megalapozatlansága körében felhívott érvei elbírálásáról. 2013. július 2-án az első kapcsolatfelvétel alkalmával nem jöhetett létre átfogó terv, mert akkor a megállapodás koncepciója és tervezete még nem is létezett, majd a következő kapcsolatfelvételre az I. rendű felperes vonatkozásában csak 2013 októberében került sor, így a jogsértés súlyát – ha az bizonyított volna –, mindez jelentősen csökkentte, oly módon, hogy az előbbi időszak nem vehető figyelembe. A 2014. február 25-ét követő időszak sem vehető figyelembe, mert az e napon küldött e-mailben javasolt későbbi személyes találkozó nem valósult meg. Ezt követően az I. rendű felperes reakcióját tartalmazó kommunikáció, illetve erre utaló bizonyíték nem volt. Hangsúlyozta, hogy az F. Zrt. állítólagos jogsértésben betöltött kiemelt, szervezői szerepét eltérő súllyal kellett volna értékelnie az alperesnek és a bíróságnak is, és ehhez képest a felperesek felelősségét enyhébbnek kellett volna értékelni. A bíróság azt is iratellenesen rögzítette, hogy részletes érvelést a bíróság kiszabás körében nem terjesztettek elő.
- [35] Az I. rendű felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését kérte, amelyről a Kúria a külön végzéssel döntött és a kérelmet a Kfv.II.37.959/2018/10. számú végzésével elutasította.

Kf.II.37.959/2018/14.

- [36] A II. rendű felperes fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és az alperesi határozat megváltoztatásával az eljárás megszüntetését, másodlagosan az ítélet megváltoztatásával az alperesi határozat hatályon kívül helyezését, harmadlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára történő utasítását, negyedlegesen az ítélet megváltoztatását és az alperesi határozat megváltoztatásával a bírság mellőzését vagy csökkentését kérte.
- [37] Hatásköri kifogásként terjesztette elő, hogy a Kp. 157. § (3) bekezdése alapján a Kúria másodfokú hatásköre nem állapítható meg, a perben a Pp. 340/A. §-a az irányadó, ezért a Kúria a másodfokú hatáskörével a felülvizsgálat lehetősége nem vonható el tőle.
- [38] Elsődlegesen az akarategység, az átfogó terv hiányával kapcsolatos bizonyítási hiányosságokkal kapcsolatos jogsértések elbírálását, másodlagosan a bíróság bizonyítási eljárásával összefüggő eljárási jogsértések vizsgálatát kérte. Állította, hogy akarategység nem jött létre, a vállalkozások csak egy ötletet akartak megbeszélni, aminek megállapodás létrejöttéként való értékelése nyilvánvalóan észszerűtlen. 2013. június 26-án az akarategység nem jöhetett létre, mert akkor a felek nem voltak tisztában azzal, amelyről csak később egyeztettek, csak az egyeztetés ötletét vetették fel. Az a körülmény, hogy a felek visszajelzése alapján módosították a szerződéstervezetet, még nem állapítható meg az akarategység létrejötte. A felperesek visszajelzésére – egyetlen kivételtől eltekintve – nem volt bizonyíték. Az egyetlen kivétel arra vonatkozott, hogy a II. rendű felperes javasolta, hogy az egyes vállalkozások nevét jelenítsék meg a szerződéstervezetben. Az alperes a következtetéseit kizárólag egyetlen forrásból származó bizonyítékok alapján vonta le.
- [39] Előadta a tényállás vitatása kapcsán, hogy annak megalapozottságát és tisztázottságát már cáfolja az, hogy az elsőfokú bíróság tanúbizonyítási eljárást folytatott le egész napos tárgyalás keretében. A bírósági felülvizsgálat lényege, hogy a bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy a határozat megfelelt-e a keresetben hivatkozott követelményeknek, a határozat nem jogszabálysértő-e a keresetben állított okokból. Nem a jogértelmezés helyességét vitatták, hanem a tényállás hiányosságát állították és az alperes helytelen következtetéseire utaltak. Hangsúlyozta, hogy egy határozat nem kizárólag akkor minősülhet jogszerűtlennek, ha a felperesek a bizonyítékok hitelességét meg tudják cáfolni. A bizonyítékok újraértékelésére is lehetőség van, ha a felperesek okszerűbb, életszerűbb magyarázattal szolgálnak. Nem a bizonyítékok hitelességét kívánták megdőnteni, hanem a hiányos tényállás alapjául szolgáló bizonyítékokból levont következtetések újraértékelését kívánták elérni. A perbeli tanúvallomások egybehangzóan cáfolták, hogy a felperesek érdeemben foglalkoztak volna a szerződéstervezettel. A bíróság ennek ellenére az alperesi bizonyítást zárt logikai láncot alkotónak minősítette, holott még az F. Zrt. vallomása is ezzel teljesen ellentétes nyilatkozatot tartalmazott. A szerződéstervezet módosítási javaslatát egyértelműen arra utalnak, hogy a felek a szerződéstervezetet nem fogadták el, így a versenykorlátozó megállapodás létrejötte sem bizonyított. Következésképpen tervezetről beszéltek, ami arra utal, hogy ezt a felek nem fogadták el, így annak tartalma tekintetében sem jött létre akarategység. A bíróság a határozat 242. pontjára utalással tévesen állapította meg a vállalkozások közötti érdekazonosságot is. A feleknek más-más üzleti motivációjuk volt, amely miatt egyeztetésbe kezdtek. Az ellentétes érdekekről a tanúk is egybehangzóan nyilatkoztak. A bíróság az ítéletben rögzíti, hogy irreleváns, hogy a megállapodást nem írták alá, hogy az milyen okból hiúsult meg (nem jutottak konszenzusra). Ha egy megállapodás konszenzus hiányában hiúsul meg, akkor nem jöhet létre akarategység sem, ezért a bíróság tévesen értelmezte az akarategység fogalmát és annak hiányát nem vette figyelembe. A versenykorlátozó célú összehangolt magatartás megállapításához nem elegendő a versenytársak közötti

Kf.II.37.959/2018/14.

kapcsolatfelvétel bizonyítása. Azt kell bizonyítani, hogy a felek egyeztetett piaci magatartást folytatnak vagy jövőbeni piaci magatartásukra vonatkozó információkat közölnek egymással. Ennek bizonyítására nem került sor. Akarategység hiányában pedig az elhatárolódás sem értelmezhető. A bíróság nem értékelt a felperesek által előadott észszerű magyarázatokat sem és e körben az ítélete indokolása is hiányos. A feltételezett jogsértést alátámasztó bizonyítékok alapvetően egy forrásból származnak és a határozat VII. 8. pontja is jól demonstrálja azt, hogy a 16 e-mailből mindössze 2 nem az F. Zrt.-től származik. Ez a két e-mail is a feltételezett jogsértés megszűnését követően született, és nem az eljárás alá vont vállalkozások közötti levelezések voltak, hanem a II. rendű felperes belső, illetve partnercégével folytatott levelezése. Külső vállalkozással folytatott levelezés nem támaszthatja alá az akarategység létrejöttét, de a két e-mail tartalma is a megállapodás hiányára utal és a dátumuk alapján sem alkalmasak a megállapodás létrejöttének alátámasztására. A bíróság azonban ezzel az érveléssel nem foglalkozott, ahogy azzal sem, hogy a határozatban megjelölt bizonyítékok az átfogó terv létét miként és hogyan igazolják, amely akarategység hiányában egyébként is kizárt. Az átfogó terv azért sem létezhetett, mert a szerződéstervezet egy olyan kohóba történő beszállításra vonatkozott, amely még a határozat megszületéséig sem épült meg. A bíróság nem pontosította, hogy melyek azok a közvetlen, iránymutató bizonyítékok, amelyek alkalmasak az alperesi állítás alátámasztására. A bíróság nem indokolta meg, hogy miért utasította el a felpereseknek a tényállás hiányosságára vonatkozó érvelését. Az ítélet csak annyit rögzít, hogy a korabeli bizonyítékok hitelességét nem tudták megdönteni a felperesek.

- [40] Az egyezségről kapcsolatos alperesi érvelést a bíróság nem megfelelően értékelt. Az egyezségi nyilatkozat bizonyító erejét befolyásolja, hogy az F. Zrt. az egyezségi nyilatkozattal ellentétes nyilatkozatot tett, melyről az alperesi határozat nem tesz említést. E nyilatkozat tartalmát nem vonja kétségbe, hogy az a nyilatkozattétel helyett meg is akadályozhatta volna az egyezségkötést. Ez a nyilatkozat önmagában az egyezés megakadályozására vonatkozó szándékot tükrözi. A bíróság a tanúvallomásukat is indokolatlanul hagyta figyelmen kívül, tévesen elfogultságra hivatkozással. Ha tesz tanúvallomást, önmagában ebből a körülményből nem vonható le az elfogultsága következtetés, mert igazmondási kötelezettség terhe mellett tesz tanúnyilatkozatot. A bíróság ténylegesen elmulasztotta az ügyfélnyilatkozatok és a tanúvallomások összevetését, és az egyéb bizonyítékokkal való értékelését. A tanúvallomások nem minősülnek utólagos magyarázatnak, mivel a korabeli tényekre vonatkozó nyilatkozatokat tartalmazzák, és nem az eljárás alá vont vállalkozások nyilatkozatai, hanem büntetőjogi felelőssége tudatában nyilatkozó tanúké. A tanúk azonban nem kezelhetők egységesen, két tanúvallomás olyan tanúktól származott, akik a per kimenetelében nem voltak érdekeltek. Az F. Zrt. részéről nyilatkozó és tanúvallomása nem áll ellentmondásban az F. Zrt. ügyfélnyilatkozatával, ezért e tanúvallomások helyt állósága nem vonható kétségbe. Az ítélet szerint az ügyfélnyilatkozatok és a tanúnyilatkozatok között ellentmondások lelhetők fel. Az ítélet összesen két állítólagos ellentmondást tárt fel két tanú vonatkozásában, amely nem indokolja mindegyik tanúvallomás egészének figyelmen kívül hagyását. Másrészt az ellentmondások csak látszólagosak, nem összeegyeztethetetlen állításokat tartalmaznak.
- [41] Harmadlagosan a bíróság téves mérlegelésével összefüggő jogsértések elbírálását kérte. Előadta, hogy a bíróság a bíróság kiszabását érintő kereset elbírálásakor a Pp. 339/B. §-ába ütközően járt el, a jogsértés időtartamát is törvénysértően állapította meg, mert az alperes által megjelölt időpontban nem jöhetett létre akarategység, a szerződéstervezettel kapcsolatos egyeztetés nem tekinthető tilalmazott magatartásnak. Mindebből következően a bíróság

Kf.II.37.959/2018/14.

mértéke is törvénysértő. Az alperes a mérlegeléshez szükséges tényállást kellő mértékben nem tárta fel, e körben az ítélet megalapozatlan megállapításokat tartalmaz. Negyedlegesen azt sérelmezte, hogy a védekezéshez való joga sérült, iratbetekintési joga és az észrevételezési joga korlátozását a bíróság a nyilvánvaló tények ellenére nem állapította meg, illetve nem vizsgálta megfelelően. Az előzetes álláspont észrevételezésére az alperes 19 napot biztosított, melynek meghosszabbítását kérte 15 nappal. Az alperes a határidőt gyakorlatilag egy nappal hosszabbította meg. A vizsgálati jelentésre nem nyilatkozott, ezért a Tpv. 73. § (1) bekezdése alapján harminc napnál hosszabb határidőt is biztosíthatott volna számára az alperes. A másfél évig folytatott versenyfelügyeleti eljárás eredményeként kibocsátott 70 oldalas előzetes álláspont alapos vizsgálatára és észrevételezésére egy rövid határidő nem elegendő. A határidő rövidegének az ügy érdemére való kihatásának ennél konkrétabb megjelölése nem lehetséges, ezért a bíróság tévesen állapította meg azt, hogy e körben konkrét előadást nem tett. Hangsúlyozta, hogy az iratbetekintési jog a védekezéshez való jog sarkalatos pontja. Az alperes 3 nap határidőt biztosított annak eldöntésére, hogy mely korlátozottan megismerhető iratokba kér betekintést. Az iratbetekintési jog ilyen határidőhöz kötött gyakorlása Tpv.-ből nem vezethető le. A Tpv. 55. § (5) bekezdése az iratbetekintési jog megnyíltát követően nem tartalmaz határidőt e jog gyakorlására, erre az eljárás alá vont vállalkozásnak a versenyfelügyeleti eljárás befejeződéséig lehetősége van. Súlyos eljárási jogszabálysértés, ha aránytalanul rövid határidőt biztosítanak arra, hogy a védekezéshez való jog kulcsfontosságú elemét gyakorolja a fél. Mivel a joga az eljárás befejeződéséig időben korlátlanul megilleti, ezért értelmezhetetlen a határidő hosszabbítás kérése, emiatt nem is élt határidő-hosszabbítási kérelemmel. Keresetében konkrét előadást tett arra, hogy a határidők miben akadályozták, sérelme nem csak abból származott, hogy bizonyos információkhoz nem jutott hozzá, hanem abból is, hogy az alperes által ennek mérlegelésére biztosított határidő a jogszabályból nem volt levezethető és nem volt elegendő. A védekezéshez való jogának sérelmét nem kizárólag az jelenti, hogy egyáltalán nem volt lehetősége iratbetekintésre és észrevételezésre, hanem az is, ha erre az alperes által megállapított határidők érdemben nem adtak lehetőséget. A bíróság nem adott indokolást arra vonatkozóan, hogy az alperesi határidők miért voltak jogszerűek és elegendőek az érdemi védekezésre, a bíróság ezért a Pp. 221. § (1) bekezdését megsértve járt el. Súlyos eljárási szabálysértésnek nem a ténylegesen rendelkezésre álló időtartamot tekinti, hanem az alperes határidő megállapítására vonatkozó cselekményeit. A ténylegesen rendelkezésre álló idő elégtelenségétől függetlenül objektív szempontok alapján sem minősülnek az alperes által adott határidők a tisztességes eljárás követelménye szerint megfelelőeknek.

- [42] Ötödlegesen annak elbírálását kérte, hogy az ügyintézési határidő túllépését követően a bíróság kiszabására az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe ütközően került-e sor. Előadta, hogy a bíróság kiszabásánál az ügyintézési határidő túllépése az 5/2017. (III. 10.) AB határozat [17] bekezdése értelmében azzal jár, hogy a szankcióalkalmazási lehetőség elenyészik. Azt nem kell bizonyítani, hogy az ügyintézési határidő elmulasztása kihatással van a döntés érdemére. A bíróság megállapítása azon a feltételezésen alapul, hogy az alperes vélhetőleg ugyanolyan tartalmú határozatot hozott volna, ha az ügyintézési határidőt betartja. Az alperes nem hosszabbította meg az ügyintézési határidőt és elmulasztott az ügyintézési határidőn belül eljárást befejező döntést hozni. A jogsértésnek nem feltétele, hogy az alperes mulasztása az ügy érdemére kiható legyen. Az alperes a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 31. § (1) bekezdés i) pontja alapján köteles lett volna megszüntetni az eljárást az ügyintézési határidő leteltével, ha a tényállást nem tudta a szükséges mértékben tisztázni. Az ítélet megállapításával szemben

Kf.II.37.959/2018/14.

a Tpv. nem bírságkiszabási határidőt állapít meg, hanem eljárást befejező döntés hozatalára vonatkozó határidőt. Ez a határidő egyúttal a bírság kiszabásának is a határideje. Ha az eljárást befejező döntés meghozatalára irányadó határidő letele, úgy szankció alkalmazására nincs lehetőség. Azt nem vitatta, hogy a Tpv. 63. §-a az ügyintézési határidő elmulasztásához nem fűz jogkövetkezményt, de hangsúlyozta, hogy ugyanakkor az ezzel kapcsolatos alkotmányos követelményt az 5/2017. (III. 10.) AB határozat tartalmazza, az alperesnek és a bíróságnak ennek megfelelően kellett volna eljárnia.

- [43] Az alperes fellebbezési ellenkérelmet terjesztett elő, amelyben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Hangsúlyozta, hogy egy még létre nem jött projekt esetében is megvalósulhat versenyjogsértő akaratégység, mert a Tpv. 11. §-a szerinti tilalom a potenciális versenyhelyzetre is kiterjed. A jogsértés folyamatossága megállapításának nem előfeltétele az, hogy a kartell évtizedekig tartson. Az átfogó terv megállapításának feltétele a felek szándékának, az eljárásuknak az ugyanazon cél mentén történő érvényesítése. A piaci szereplők részéről tanúsított „udvarias negligálás” nem tekinthető elhatárolódásnak.
- [44] Az eljárási jogok gyakorlására biztosított határidőt kifogásoló felperesi érvekre megjegyezte, hogy az ügy egyedi körülményei alapján lehet megítélteni, hogy a rendelkezésre álló határidő elégséges volt-e, ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a határidő meghatározása a mérlegelési jogkörébe tartozik. Mivel az ügy egyszerű megítélésű volt, csak három vállalkozás volt az eljárás vonva, az előzetes álláspont 70 oldalnyi terjedelme nem számít nagy terjedelemnek, a felperesek tapasztalt jogi képviselőkkel jártak el, ezért mindezekre tekintettel jogsérelem a határidők kapcsán – álláspontja szerint – nem állt fenn. Az ügyintézési határidő túllépése kapcsán arra hivatkozott, hogy a Tpv. 63. § szerinti ügyintézési határidő nem anyagi jogi határidő, arra nem vonatkozatható az 5/2017. (III. 10.) AB határozatban megállapított alkotmányos követelmény.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [45] A Kúria az I. és a II. rendű felperes fellebbezését az alábbiak szerint nagyobb részben alaposnak, kisebb részben alaptalannak találta.
- [46] A Kúria elsőként a felperesek által előterjesztett hatásköri kifogást vizsgálta.
- [47] A Kp. a 156. §-a értelmében 2018. január 1-jén lépett hatályba. Fő szabály szerint a 157. § (1) bekezdése értelmében a Kp.-t a 2018. január 1. napján vagy azt követően előterjesztett keresetlevél alapján indult eljárásokban kell alkalmazni. A perindításra 2016. évben került sor, ezért a bírósági eljárásra a Pp. szabályait kell alkalmazni. A Kp. 157. § (3) bekezdése azonban úgy rendelkezik, hogy a 2017. december 31-én első fokon folyamatban levő, a Kp. 12. § (2) és (3) bekezdése szerinti közigazgatási ügyeket, a közigazgatási és munkaügyi bíróság megküldi a Kp. szerint illetékes törvényszéknek, mint elsőfokú bíróságnak. A Kp. 12. § (2) bekezdés a) pontja alapján a versenyügy 2018. január 1-jével a Fővárosi Törvényszék hatáskörébe tartozik, ezért a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az előtte folyamatban levő per iratait 2017. december 31-ét követően a Kp. 157. § (6) bekezdésének alkalmazásával a Fővárosi Törvényszéknek megküldte, a per tárgyalását – hatáskörváltozás folytán – a Fővárosi Törvényszék folytatta és fejezte be. Mindezek alapján megállapítható, hogy a Kp. 157. § (3) bekezdése és a 12. § (2) bekezdés a) pontja a per tárgyalására a Fővárosi Törvényszék hatáskörét megteremtette. A Fővárosi Törvényszék első fokon hozott ítélete elleni fellebbezés elbírálására a Pp. 340. § (2) bekezdése és 10. § (1)-(2) bekezdése

Kf.II.37.959/2018/14.

értelmében a közigazgatási perekre vonatkozó fórumrendszer alapján a Kúria lett feljogosítva, miután a Pp. 397/B. § (3) bekezdése folytán a Fővárosi Ítéltábla közigazgatási perekre vonatkozó hatásköre még korábban, 2013. január 1-jétől a 2012. évi CCXI. törvény 1. § (7) bekezdése folytán megszűnt. A Fővárosi Ítéltábla másodfokú hatásköre megszűnése folytán a Pp. – akkor hatályos és alkalmazandó – 397/B. § (1) bekezdése tartalmazott olyan rendelkezést, mely szerint a 2012. december 31-ig a törvényszék mint elsőfokú bíróság által meghozott határozattal szembeni fellebbezés elbírálását a törvényszék másik tanácsa mint másodfokú bíróság hatáskörébe utalta. A Kp. átmeneti rendelkezése a fórumrendszer újabb átalakításával egyidejűleg a Pp. 397/B. § (1) bekezdéséhez hasonló, a törvényszék másik tanácsát másodfokú hatáskör gyakorlására feljogosító rendelkezést nem tartalmaz, ezért kifejezett törvényi rendelkezés hiányában a Kúria jár el másodfokú bíróságként a törvényszék elsőfokú ítélete elleni fellebbezés elbírálása során. Ezt az álláspontot támasztja alá a jogalkotói akaratot tükröző Kp. általános indokolása is, amelynek IV. pontja szerint „fontos újítás a tervezetben a büntető és polgári ítélkezésben már bevett differenciált hatáskör-telepítés bevezetése. Az ügyek súlya, bonyolultsága és gyakorisága szerint szükséges megosztani az elsőfokú hatásköröket a közigazgatási ügyben eljáró bíróságok között. A kiemelt jelentőségű ügyek első fokon egy magasabb bírósági fórum előtt indulnak. E körbe sorolja a tervezet az országos illetékességgel eljáró, a Kormány irányítása alatt nem álló közigazgatási szervek tevékenységével kapcsolatos közigazgatási pereket, [...]. A speciális szakértelmet igénylő ügyek egy magasabb bírói fórumhoz telepítése lehetőséget teremt a specializációra, ezáltal az ítélkezési tevékenység szakmai színvonalának emelésére és gyorsítására.” „A perrendtartás új jogorvoslati rendet alakít ki: az elsőfokú bírósági döntés ellen rendes jogorvoslatot biztosít, az ítéletek, továbbá a végzések egy része fellebbezéssel támadható.” „A Kúria nemcsak felülvizsgálati fórum lesz, hiszen a törvényszék által hozott határozatokkal szembeni fellebbezések elbírálása is a hatáskörébe fog tartozni. A jogalkalmazás egységességének biztosítását ezek a perorvoslati eljárások is előmozdítják.”

- [48] A jogalkotó a Kp. átmeneti rendelkezéseivel a folyamatban levő perekben is érvényesíteni rendelte a Kp. új hatásköri szabályait, jogorvoslati rendjét, kiemelve, hogy a Kúria másodfokú bíróságként eljárva is biztosítani tudja a jogalkalmazás egységességét. Mindebből következően a Kúria másodfokú hatásköre a Kp. 157. § (3) bekezdéséből következően a Pp. 340. § (2) bekezdése alapján biztosított fellebbezés folytán fennáll. A Kúria megítélése szerint a jogalkotó szándéka szerinti a jogorvoslati rendszer megreformálásával a kúriai másodfokú hatáskör megteremtése, amely egyúttal kizárja ugyanabban az ügyben a felülvizsgálati eljárás lehetőségét, amely nem jelenti azt, hogy a rendkívüli jogorvoslat lehetőségének kizártsága alaptörvény-ellenes.
- [49] A Kúria ezt követően elsőként az eljárási jogsértéseket vizsgálta miután a felperesek a fellebbezésükben és a jogsértések súlyosságának rangsorolásakor nem jelöltek meg egymást kizáró vagy egymástól függő jogsértéseket, ezért a Kúria dönthette el a jogsértések vizsgálatának sorrendjét.
- [50] Az eljárási jogsértéseken belül a Kúria elsőként az iratbetekintéssel, az előzetes álláspontra vonatkozó nyilatkozat előterjesztésével, a határidő hosszabbítással kapcsolatos kifogásokat bírálta el. Az alperes a 2016. június 8-án meghozott Vj/2-134/2015. számú értesítéssel küldte meg a feleknek az ügyre vonatkozó előzetes álláspontját, és felhívta a felpereseket, hogy 2016. július 2-ig (szombati napra esően) írásban nyilatkozzanak az előzetes álláspontra. Tájékoztatatta egyúttal a felpereseket, hogy a megküldött előzetes álláspontra tekintettel az iratokba való betekintés lehetősége megnyílt. Arról is tájékoztatta a felpereseket, hogy az

Kf.II.37.959/2018/14.

iratbetekintésre kizárólag előzetesen jóváhagyott időpontban van lehetőség, iratbetekintési időpontot a tájékoztatással megküldött egyedi kóddal lehet foglalni az alperes weboldalán. Az alperes az ugyanezen a napon meghozott Vj/2-135/2015. számú végzésével – amelyet az értesítéssel együtt az I. rendű felperes 2016. június 15-én, II. rendű felperes június 14-én vett át – közölte a felperesekkel, hogy legkésőbb 2016. június 17-ig jelezzék a korlátozottan megismerhető adatot tartalmazó iratokba való iratbetekintési kérelmüket iratonként, illetve irattípusonként indokolva a kérelmüket. Az alperes mindkét végzését postai úton küldte meg, és mindkét végzés tekintetében postai megküldést írt elő, emellett e-mail címre való megküldést is lehetővé tett.

- [51] Az I. rendű felperesnek mivel két napja maradt az iratbetekintési kérelme előterjesztésére, a 2016. június 16-án postára adott és 20-án érkezett beadványában (amelyet 2016. június 16-án elektronikusan is megküldött) kérte hét nappal meghosszabbítani az iratbetekintési kérelme előterjesztésével, az adatkezeléssel, a betekinthetőséggel kapcsolatos határidőt, amelyet az alperes a 2016. június 21-én kelt Vj/2-147/2015. számú végzésével megadott és a határidőt június 24-ig meghosszabbította. Mivel az online időpont-foglalási rendszerben használatos kódot az I. rendű felperes postai úton 2016. június 15-én kapta meg, másnap, 2016. június 16-án az online időpont-foglalási rendszerben az I. rendű felperes legkorábban csak 2016. június 22-i időpontot tudott foglalni, akkor az iratbetekintésnek eleget tett. 2016. június 22-én kérte az előzetes álláspontra adandó érdemi védekezését tartalmazó észrevételezésre kitűzött 2016. július 2-i határidő július 8-ig történő meghosszabbítását, amelyről az alperes a 2016. június 23-án meghozott Vj/2-156/2015. számú végzésével döntött és azt – a kérelemtől eltérően – 2016. július 5-ig hosszabbította meg. Mivel az eredeti határidő, a 2016. július 2. napja szombati napra esett, a határidő ténylegesen az azt követő munkanapon, hétfőn, július 4-én telt volna le, az alperes ténylegesen csak egy nappal hosszabbította meg a határidőt. Az alperes emellett egyidejűleg az I. rendű felperes tárgyalás elhalasztási kérelmét a Vj/2-156/2015. számú végzésével elutasította azzal, hogy a július 7-i tárgyalás előtt az iratbetekintésre sor kerülhet, az iratanyag terjedelme és az ügy bonyolultsága nem indokolja a tárgyalás elhalasztását. Az alperes a korlátozottan megismerhető iratokba való betekintésről 2016. június 27-én hozott Vj/2-159/2015. számon végzést, ezekbe az iratokba az I. rendű felperes 2016. június 29-én tudott betekinteni. Az I. rendű felperesnek az előzetes álláspontra vonatkozó észrevétel előterjesztésére (azaz az érdemi védekezésre) a bizonyítékként felhasznált iratanyag teljes körű megismerése (2016. június 29.) és az észrevétel megtételére előírt határidő (július 5.) között összesen három munkanap állt rendelkezésre.
- [52] A II. rendű felperes a kézbesítéstől számított három nap határidő miatt nem kérte a határidő meghosszabbítását az iratbetekintési kérelem előterjesztésének határideje kapcsán, de ezzel kapcsolatban vizsgálati kifogást előterjesztett. A II. rendű felperes azonban az előzetes álláspontra előírt észrevételezési határidő tekintetében kérte annak 15 nappal történő meghosszabbítását, amelyről az alperes a Vj/2-166/2015. számú végzésével döntött, – és a kérelemtől eltérően, akárcsak az I. rendű felperes esetében – július 5-ig biztosított határidőt, amellyel ténylegesen egy nappal hosszabbította meg a határidőt. A II. rendű felperesnek az iratok teljes körű megismerését követően szintén három munkanap állt rendelkezésére az érdemi védekezése előterjesztésére.
- [53] A Kúria álláspontja szerint nem jogsértő, ha az iratbetekintéshez az alperes előzetesen egyeztetett időpontot (időpontfoglalás formájában) kíván meg, az egyeztetéshez pedig előzetesen határidőt szab. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy emiatt a fél iratbetekintési joga korlátozottá válhat, mert azt az eljárás során – a Tptv. 55. § (5) bekezdése szerinti

Kf.II.37.959/2018/14.

időponttól kezdve – bármikor gyakorolhatja, attól nem zárható el, mindössze annak módjaként írható elő a problémamentes joggyakorláshoz az előzetes egyeztetés.

- [54] A postai kézbesítés folytán a 2016. június 14-én, illetve 15-én történő átvételhez képest megadott 2016. június 17-i határidő eleve nem biztosított elegendő időt a Vj/2-135/2015. számú végzésben foglaltak teljesítésére. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és az alperesre irányadó, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 4. § (1) bekezdése által szabályozott tisztességes eljárás követelményéből fakadóan az alperesnek egy határidő meghatározásakor figyelembe kell vennie az átvétel, a postai kézbesítés idejét és erre is tekintettel kell biztosítania megfelelő határidőt a végzésben foglaltak teljesítésére, vagy eleve a kézbesítés megtörténtétől kell előírnia határidőt a felhívásban foglaltak teljesítésére. Nem elégti ki a tisztességes hatósági eljárás követelményét az az alperesi eljárás, amely az átvétel, a postai kézbesítés idejét nem veszi figyelembe a teljesítésre megszabott határidő megállapításánál. Téves és jogsértő az az alperesi álláspont, amely szerint a 2016. június 9-i megküldéshez (azaz postára adáshoz) képest a 6 nappal későbbi átvétellel, a kézbesítési időtartammal nem kellett okszerűen számolnia, amikor június 9-éhez képest egy héttel későbbi időpontra (június 17.) tűzte ki a felperesi nyilatkozatok postára adásának megtörténtét az iratbetekintési kérelmek kapcsán. Tisztességtelen az az eljárás is, amely iratbetekintési kérelem előterjesztésére biztosított határidő hosszabbítási kérelemnek úgy tesz eleget, hogy – a kérelemtől eltérően – arra igen rövid határidőt biztosít, figyelmen kívül hagyva azt, hogy az iratbetekintési időpontok – a Vj/2-148/2015. számú tájékoztatásban foglaltaktól eltérően – nem 2016. június 9-től voltak foglalhatóak, mert ekkor a felperesek nem rendelkeztek az ahhoz szükséges kóddal, továbbá az érdemi védekezés megfelelő elkészítéséhez szükséges az iratokba való betekintés, ezért a nyitva álló határidőnek elégségesnek kell lennie az érdemi felkészüléshez szükséges iratmegismerésre, a foglalható időpontokra is. Tisztességtelennek találta a Kúria az előzetes álláspont észrevételezésére biztosított határidőt is és annak a ténylegesen csak egy nappal történő meghosszabbításáról való alperesi döntést is. Az alperes július 2-ig várta a Vj/2-134/2015. számú végzése szerint a felperesek nyilatkozatát a július 7-re tervezett, ügyféli kérésre esetlegesen megtartandó tárgyaláshoz képest. Az I. rendű felperes számára a 2016. június 15. és július 2. között állt rendelkezésre határidő az előzetes álláspontra vonatkozó nyilatkozata kifejtésére, míg a II. rendű felperes vonatkozásában 2016. június 14-től nyílt meg ugyanez a határidő. A határidő elégtelen voltát egyértelműen mutatják a kézbesítés (az átvétel) idejéhez képest fennmaradó határidőtartamok. Egy felhívásnak a fél akkortól tud eleget tenni, amikor arról tudomást szerez a végzés átvételével és ezáltal az abban foglalt felhívást megismeri. Az alperes ezért nem hagyhatja – egy tisztességesen lefolytatandó eljárás keretében – figyelmen kívül a határidő meghatározásakor a postai kézbesítés, az átvétel időtartamát. A Tpv. 73. § (1) bekezdése értelmében az előzetes álláspontra való nyilatkozattétel megtételére az előzetes álláspont megküldését követően legfeljebb 30 napos határidő biztosítható. Azonban ez a határidő indokolatlanul nem rövidíthető le, a Kúria álláspontja szerint az előzetes álláspontra vonatkozóan a nyilatkozat megtételéhez a feleknek a törvény által biztosított maximális határidő megadása indokolt. A törvényi maximális határidőhöz képest jóval rövidebb határidő (17, illetve 18 nap) biztosítása az alperes nyilatkozatában foglaltak szerinti indoka nem fogadható el, az nem lehet indokolt eleve arra hivatkozással, hogy egy 70 oldalas előzetes álláspont nem tekinthető olyan terjedelműnek, amely a megadott, rövidebb határidőben a felek nyilatkozatának elkészítését korlátozná, továbbá a versenyjogban jártas jogi képviselőket ez nem állítja lehetetlen feladat elé. Hangsúlyozza a Kúria, hogy az alperes álláspontja téves és a tisztességes eljárás

követelményével is ellentétes. Az alperes figyelmen kívül hagyta, hogy a jogi képviselőnek a jogi álláspontja, a védekezése és az ehhez kapcsolódó érvelése kialakítása előtt iratbetekintés folytán az iratokat teljes körűen meg kell ismernie, az ügyfelével egyeztetnie kell, a nyilatkozatát el kell készítenie, mely az előzetes álláspont terjedelmétől függetlenül is időigényes feladat, ezért a fél nem szorítható indokolatlanul rövid határidők közé. Mindezekre figyelemmel a Kúria szerint az értesítés kézbesítésének időpontja és az értesítésben közölt eredeti határidő közötti időtartam (30 naphoz képest 17, illetve 18 nap) is túlzottan rövidnek, az ügyféli jogokat korlátozónak minősül, de legfőképp az iratanyag teljes körű megismerése (2016. június 29.) és az észrevétel benyújtására adott meghosszabbított határidő (2016. július 5.) közötti csupán három munkanap biztosítása a fentiekben kifejtettek szerint a tisztességes eljárás követelményébe ütközik, súlyosan sérti a felperesek védekezéshez való joga gyakorlását az arra biztosított határidő három munkanapban való korlátozásával, mert a fél a nyilatkozatát, a védekezését az iratbetekintés során megismerhető iratokra támaszkodva tudja csak megalapozottan megtenni.

[55] Mindezek alapján a Kúria azt is megállapította, hogy az elsőfokú bíróság tévedett, amikor a felpereseknek a védekezéshez való joguk sérelmét azért nem látta megállapíthatónak, mert annak az ügy érdemére kihatását – álláspontja szerint – nem indokolták, a jogaikat ténylegesen gyakorolhatták, és a felperesek maguk is közrehatottak (iratok átvételének időpontja, egyeztetések szervezése) a rendelkezésre álló időtartam alakulásában. Az elsőfokú bíróság álláspontja téves, a Pp. 206. § (1) bekezdésébe az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe ütközik. A határidők alakulását nem a felperesek magatartása befolyásolta, a postai kézbesítés időtartamának alakulása nem róható a felperesek terhére, ahogy a jogi képviselőknek az ügyfelekkel való egyeztetés szükségessége sem, amely a jogi képviselet természetes velejárója. A bíróság álláspontjával szemben a felperesek a keresetükben részletesen bemutatták és indokolták, hogy a védekezési joguk azért sérült alapvetően, mert a korlátozottan betekinthesető iratokba csak 2016. június 29-én tudtak betekinteni és az iratanyag teljes körű ismerete birtokában voltak, lehettek csak abban a helyzetben, hogy az előzetes álláspontra a nyilatkozatukat, védekezésüket megalapozottan előterjesszék, amelyre három munkanap állt rendelkezésükre. A Kúria ismételten hangsúlyozza, hogy egy érdemi védekezésre biztosított határidő meghosszabbítása iránti kérelem esetében a hatóságnak arra is figyelemmel kell döntenie, hogy a fél a korlátozottan megismerhető iratokba mikor tud betekinteni, mely időponthoz képest kerül ténylegesen abba a helyzetbe, hogy már a teljes körű iratanyag ismeretében tehessen az előzetes álláspontra nyilatkozatot, a védekezés lehetőségével megalapozottan élhessen.

[56] A Kúria az ügyintézési határidő túllépését érintő eljárás kifogás kapcsán rögzíti, hogy az alperes a határozata 409. pontjában elismerte az ügyintézési határidő túllépését, azonban mulasztásának a határidők eljárásjogi jellege folytán nem tulajdonított jelentőséget. A Tpv. 63. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt és egy alkalommal meghosszabbított ügyintézési határidő ismételt határidő hosszabbítás hiányában 2016. február 25-én lejárt, melyhez képest az alperes – öt hónappal később – 2016. július 26-án hozott határozatot. A Tpv. indokolása az ügyintézési határidőt elintézési határidőnek tekinti és a Tpv. 11. §-a szerinti versenyügyek összetettségére tekintettel az alap-ügyintézési határidőt a Tpv. 63. § (2) bekezdés b) pontja alapján hat hónapban határozza meg, amely két alkalommal, egyenként legfeljebb hat hónappal meghosszabbítható [Tpv. 63. § (5) bekezdés b) pont]. Ez összefoglalóan azt jelenti, hogy a határidő jogszerű meghosszabbításával a Tpv. 11. §-a szerinti jogsértés vizsgálatára, majd döntéshozatalra és szankció alkalmazására összesen 3x6 hónap áll az alperes

Kf.II.37.959/2018/14.

rendelkezésére (nem számítva a Tpvt. 63. § (4) és (7) bekezdés szerinti időtartamokat). Itt indokolt utalni arra, hogy az alperes a Tpvt. 67. § (3) bekezdés b) pontja szerinti határidő elteltét követően a Tpvt. 11. §-a szerinti versenyjogsértés körében vizsgálatot sem indíthat.

- [57] A II. rendű felperes által hivatkozott Ket. 31. § (1) bekezdés i) pontja szerint a hatóság az eljárást megszünteti, ha a hivatalból indított eljárásban a tényállás a határozat meghozatalához szükséges mértékben nem volt tisztázható, és további eljárási cselekményekről sem várható eredmény. Ez a rendelkezés azonban az ügyintézési határidő túllépésének esetére nem alkalmazható, mert az a kitétel a jelen esetben nem áll fenn, hogy a további eljárási cselekménytől sem volt eredmény várható. Az ügyintézési határidő túllépése ebben az ügyben nem azt jelentette, hogy a hatóság a tényállást nem tisztázta, és azt már nem is tudta az eljárás folytatásával sem tisztázni, mert a jelen ügyben a hatóság a tényállást végül tisztázta és az ügy érdemében határozatot hozott, de ezt az ügyintézési határidő túllépésével tette meg, miután az ügyintézési határidő meghosszabbításáról elfelejtett rendelkezni, holott arra még lehetősége lett volna. A Ket. 31. § (1) bekezdés i) pontjának alkalmazására a határidő meghosszabbítás további lehetőségének hiányában és döntéshozatalhoz elégtelen tények ismeretében kerülhetett volna sor jelen ügyben.

- [58] A Kúria az ügyintézési határidő túllépése kapcsán a felperesek által hivatkozott 5/2017. (III. 10.) AB határozatot tekintette át, amelyben az Alkotmánybíróság a határidőn túl kiszabott szankciók alkotmányossági szempontú felülvizsgálatával foglalkozott. E döntésében a testület hangsúlyozta, hogy a hatósági eljárás méltányosságának, illetve tisztességességének alapvető feltétele, hogy a közigazgatási hatóságok a rájuk irányadó jogszabályi határidőket betartsák. Különösen erősen kell, hogy érvényesüljön ez a követelmény azokban az esetekben, amikor a közigazgatási hatóság az ügyféllel szemben szankciót állapít meg. A közigazgatási anyagi jogi szankciók jogszabályban történő meghatározása azt a célt szolgálja, hogy a közigazgatási eljárás ügyféli pozíciójában lévő azon jogalanyok, akikkel, illetve amelyekkel szemben a közigazgatási hatóság valamely, az adott ügyfél által elkövetett közigazgatási normasértés miatt hátrányos jogkövetkezményt állapít meg, ne álljanak hosszú, bizonytalan ideig – az anyagi jogi határidőkre vonatkozó, létező jogszabályi rendelkezések ellenére – a velük szemben alkalmazható szankció fenyegetésének félelme alatt (Indokolás [15]). A tisztességes hatósági eljáráshoz való joghoz hozzátartozik annak biztosítása, hogy a közigazgatási hatóságok a rájuk vonatkozó határidőket betartsák, és a bíróságok e határidők be nem tartását ne az ügyfél terhére, hanem javára értékeljék. A jogalkotót illeti annak – jogpolitikai és praktikus szempontokat is figyelembe vevő – meghatározása, hogy egy adott közigazgatási határozat meghozatalára mennyi idő elegendő; ennek elbírálása nem alkotmányossági kérdés. Az viszont már alkotmányossági kérdés, hogy a jogalkalmazó szervek a jogalkotó által meghatározott kötelezettségeiket teljesítsék, és ne hozzanak meg olyan döntéseket, amelyekre a jogszabályok szövege szerint nincs lehetőségük. A tisztességes hatósági eljáráshoz való Alaptörvényben biztosított jogból az következik, hogy a közigazgatási hatóságok számára a jogalkotó által meghatározott határozathozatali és szankcióalkalmazási határidő elmulasztásának ódiúmat a mulasztó, jogszabályi kötelezettségüket határidőben nem teljesítő hatóságok, ne pedig az ügyfelek viseljék. Ezért ennek jövőbeni biztosítására az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményt állapított meg (Indokolás [16]). A testület mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az a bírói értelmezés, amely a szankcióalkalmazási határidő elmulasztásához – a tételes jogszabályi előírás szerinti határidő letelte után – nem fűzi azt a következményt, hogy az e határidőt túllépő hatóságok

Kf.II.37.959/2018/14.

szankcióalkalmazási lehetősége elenyészik, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével ellentétes.

- [59] Az Alkotmánybíróság a 17/2019. (V. 30.) AB határozatban az 5/2017. (III. 10.) AB határozat megállapításaiból kiindulva még tovább pontosította a hatóság általi határidőn túli határozathozatal, valamint szankcióalkalmazás problematikájával kapcsolatos alkotmányossági követelményeket. Míg ugyanis az 5/2017. (III. 10.) AB határozat a külön jogszabályban meghatározott, anyagi jogi határidők hatóság általi be nem tartását értékelte alkotmányossági szempontból, addig a 17/2019. (V. 30.) AB határozat alapjául szolgáló ügyben az adóhatóság számára előírt határozathozatalra nyitva álló ügyintézési határidő túllépésének vonta le alkotmányossági következményeit. A 17/2019. (V. 30.) AB határozatban a testület az adójogi eljárás sajátosságaira figyelemmel, az adójogi jogkövetkezmények elhatárolását követően arra a következtetésre jutott, hogy az adóhatóságnak az utólagos ellenőrzést határozattal kell lezárnia, a határozathozatalra az ügyintézési határidőt követően, az elévülési időn belül az utólagos ellenőrzés lezárása érdekében az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelme nélkül sor kerülhet (Indokolás [75]-[76]), a határozathozatal lehetősége az adó megállapításához való jog elévülésével enyészik el (Indokolás [86]). A határozathozatal és a szankcionálás nem kapcsolódik funkcionálisan feltétlenül össze, azaz a hatósági eljárás nem kifejezetten a szankcionálás céljára irányul. Az ügyintézési határidőt követően meghozott határozat tartalmát vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy alkotmányos az az 5/2017. (III. 10.) AB határozaton alapuló kúriai jogértelmezés, amely szerint az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvényben (a továbbiakban: régi Art.) 128. § (1) bekezdésében nevesített, az utólagos adómegállapításra nyitva álló 60 napos határidő esetén a határidő elteltét követően a hatóságnak nincs lehetősége szankciót alkalmazni, különben ezen határidők léte veszítené el az értelmét. Különösen irányadó ez a szabály, mivel a régi Art. pontos, naptári napban meghatározott végső határidőt állapít meg. Ebben az esetben a jogszabály erejénél fogva nincs lehetőség a határidő túllépésére.
- [60] Az Alkotmánybíróság különösen arra tekintettel tartotta a Kúria támadott ítéletét alkotmányosnak, mert az vizsgálta, hogy az adóhatósági eljárást tisztességtelenné tette-e az adójogi szankció határozathozatali határidő elteltét követő kiszabása. Ezt a vizsgálatot a testület szerint a Kúria a tisztességes hatósági eljárás alapjogilag értékelhető sérelmének feltárásával helyesen végezte el, döntésével kapcsolatban alaptörvény-ellenesség nem volt megállapítható (Indokolás [104], [105], [109], [111]).
- [61] Az Alkotmánybíróság a 30/2014. (IX.30.) AB határozatában a versenyügyekre nézve fontos elveket fogalmazott meg és foglalkozott a versenyhatározatok bírósági felülvizsgálata során érvényesülő alkotmányossági követelményekkel. Az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy a Gazdasági Versenyhivatal speciális funkcióval és feladatkörrel rendelkező hatóság, amely a törvényben szabályozott eszközökkel őrködik a versenyt biztosító piaci működés felett. Idézve – többek között – a 19/2009. (II. 25.) AB határozatot, rámutatott, hogy a versenyügyben megállapított jogellenes magatartáshoz fűződő jogkövetkezmény célja a hatékony fellépés, ennek következtében a kiszabott bírság részben preventív, részben represszív jellegű. Megállapította azt is, hogy a kartellügyekben lefolytatott hatósági eljárásokban kiszabott bírság a büntetőjogi elmarasztaláshoz sok tekintetben hasonló hátrányokkal járhat, de nem tekinthető szorosán véve vád elbírálásra irányuló eljárásnak. Ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből az államnak az a kötelezettsége fakad,

Kf.II.37.959/2018/14.

hogy a versenyhatározatok bírósági felülvizsgálatát a XXVIII. cikknek megfelelő tisztességes eljárásban biztosítsa.

- [62] Az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEK) több eseti döntésében, amelyekben – különösen a büntetés mértékére (kiemelten nagy összegű bírságok) és jellegére (elrettentő) tekintettel – az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikk (1) bekezdése szempontjából büntetőjoginak minősítette a versenyfelügyeleti eljárást. Az EJEK az *A. Menarini Diagnostics S.R.L. kontra Olaszország* ügyben [(43509/08), 2011. szeptember 27.] kartellezés miatt lefolytatott versenyfelügyeleti eljárásban kiszabott bírság kapcsán azt állapította meg, hogy a bírság egyrészt represszív jellegű volt, mert azzal az elkövetett jogsértést szankcionálták, másrészt pedig megelőző jellegű volt, hogy az érintett vállalkozást a további jogsértéstől visszatartsák. A bírságot – annak nagyságára tekintettel – az EJEK büntetésnek minősítette [(41) bekezdés].
- [63] A fenti alkotmánybírósági határozatok együttes értelmezéséből megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal nem tartja összeegyeztethetőnek, ha a hatóság a tisztességes hatósági eljárás alapjogilag értékelhető sérelmét okozva alkalmaz a határozathozatalra nyitva álló határidőn túl az ügyfélle szemben szankciót. Mivel a versenyfelügyeleti eljárás büntető jogias eljárás, az eljárásban alkalmazott bírság a 30/2014. (IX. 30.) AB határozata és az EJEK esetjoga alapján döntően represszív jelleggel bír, azaz kétséget kizáróan büntetésnek minősül, ezért a Kúria az Alkotmánybíróság által felállított alkotmányos elvárásokra tekintettel annak alkalmazását az ügyintézési határidőn túl megállapított jogsértés esetén nem tartja alkalmazhatónak. A Kúria a 3270/2018. (VII. 20.) AB végzésben foglalt, az ügyintézési határidő eljárásjogi vagy anyagi jogi határidőnek való minősítése kérdésének nem tulajdonított jelentőséget a később meghozott, 17/2019. (V. 30.) AB határozatban foglaltakra és az ott kifejtett alkotmányossági követelményekre tekintettel.
- [64] A versenyfelügyeleti eljárás hivatalból induló eljárás (Tpvt. 67. § (1) bekezdése), amelyet a Gazdasági Versenyhivatalnak a Tpvt. 76. § (1) bekezdése értelmében határozattal kell lezárnia a versenyfelügyeleti eljárásban feltárt tények, adatok, bizonyítékok alapján akár jogsértést állapít meg, akár annak hiányát, ezért az Alkotmánybíróság által vizsgált adójogi ellenőrzéshez hasonlóképpen a versenyhatóságnak az ügyintézési határidő túllépése esetén is határozatot kell hoznia. A Kúria álláspontja szerint a határozathozatal lehetőségét ügyintézési határidőn túl azért is indokolt az alperes számára biztosítani, mert a versenyfelügyeleti eljárás funkciója, a piaci versenyt veszélyeztető magatartások azonosításához, meghatározásához fűződő ösztársadalmi érdek ezt szükségessé teszi, a hatósági megállapítás a piac szereplői számára is fontos információul szolgálnak, segíti a jogszerű piaci magatartások tanúsításának kialakítását. A versenyhatóság a versenyfelügyeleti eljárást nem kizárólag a szankcionálás érdekében folytatja, ezért ez szintén – akárcsak az adóügy esetében – eltérő jelleget ad az eljárásnak a csatornabírságos ügghöz képest, mert a jogsértés megállapítása mellett a bírság kiszabása lehetőség, határozhat úgy a versenyhatóság, hogy csak a jogsértés tényét állapítja meg és eltekint a bírság kiszabásától (Tpvt. 76. § (1) bekezdés e) és k) pontjai). A Kúria osztotta a felpereseknek azt az álláspontját, hogy a Tpvt. 63. §-a az ügyintézési határidő meghatározásával az eljárás befejezésére szóló konkrét határidőt ír elő, amely lényegét tekintve nem különbözik a dátum szerint meghatározott határidőtől. E szabályozás értékeli a versenyfelügyeleti eljárás sajátosságait (a versenyfelügyeleti eljárás megindítására bármikor sor kerülhet, több vállalkozást érinthet az eljárás, hiánypótlásra is szükség lehet, stb.), amelyek kizárják a határidő dátum szerinti meghatározását. A büntetőjogi karakterrel

Kf.II.37.959/2018/14.

rendelkező versenyfelügyeleti eljárásban a jogsértő büntető jellegű, súlyos bírság (büntetés) mint represszív szankció alkalmazására számíthat, ezért az ügyintézési határidőn túl bírság kiszabására a tisztességes eljárás követelménye miatt már nincs lehetőség. A Tpv. 63. § (2) bekezdés b) pontja ügyintézési határidőt határoz meg, amelynek határidő hosszabbítás nélkül történő, 5 hónappal való túllépésével kiszabott bírságszankció egy, a 2015. március 10-től kezdődő közel másfél évig tartó eljárás alatt a felpereseknek az eljárás folyamatban létevel együtt járón és azzal összefüggésben felmerülten jelentős hátrányt okozott, jogbizonytalanságot eredményezett, az eljárás hatálya alatt állva a szankció kiszabásának veszélye fenyegette őket, és ahogy az Alkotmánybíróság is megfogalmazta az 5/2017. (III. 10.) AB határozat Indokolás [15] pontjában, ha adott ügyfél által elkövetett közigazgatási normasértés miatt a hatóság hátrányos jogkövetkezményt állapít meg, elvárás, hogy az ügyfelek ne álljanak hosszú, bizonytalan ideig – az anyagi jogi határidőkre vonatkozó, létező jogszabályi rendelkezések ellenére – a velük szemben alkalmazható szankció fenyegetésének félelme alatt. Amennyiben versenyfelügyeleti eljárásban az ügyintézési határidőnek nem lenne jelentősége, az a szankció kiszabásával jogkövetkezmények nélkül bármikor átléphető lenne, abban az esetben a határidők értelmüket veszítenék, és elfogadható lenne, hogy az eljárás alá vont vállalkozások arra kényszerüljenek, hogy kiszámíthatatlan ideig és bizonytalan helyzetben várják az alperes elrettentő célú szankciójának alkalmazását. Mindezek alapján a Kúria azt állapította meg, hogy az ügyintézési határidő meghosszabbítása nélkül az ügyintézésre előírt határidőn túl történt bírságkiszabás sértette a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését. Mindebből következően az ügyintézési határidő túllépését követően a hatóság szankció kiszabására már nem volt jogosult. Az alperes a 2016. február 25-én letelt ügyintézési határidőt követően a 2016. július 26-án meghozott határozatában nem szabhatott ki jogszerűen bírságot a felperesekkel szemben.

[65] Az ügy érdemét érintően a Kúria azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdését megsértette, amikor az alábbiakban kifejtettek szerint egységes, komplex és folyamatos versenyjogsértést állapított meg a bizonyítékok tévesen történt értékelésével, továbbá a Pp. 221. § (1) bekezdését is megsértette azzal, hogy az ítéletét sommásan indokolta. Az I. rendű felperes által hivatkozott, a versenyfelügyeleti eljárások büntető jogi jellegéből fakadó *in dubio pro reo* elvéből, az ártatlanság vélelméből fakadó bizonyítási kötelezettség a versenyfelügyeleti eljárásban a hatóságot terhelte, de a bizonyítási kötelezettség a Pp. 164. § (1) bekezdéséből fakadóan a perben már a felpereseket terhelte, nekik kellett bizonyítani a határozatban foglalt megállapítások valótlanságát. A felperesek keresetükben a megállapított tényállást vitatták, a konszenzus, az akarategység, az átfogó terv hiányára, az F. Zrt. egyoldalú magatartására hivatkoztak, érveiket ennek mentén sorakoztatták fel. Megjegyzi a Kúria az I.-II. rendű felperes – felülvizsgálati eljárásbeli – álláspontja kapcsán, hogy az a körülmény, hogy a bíróság tanúbizonyítást folytat le, nem jelenti és nem jelzi önmagában a tényállás tisztázatlanságát, hanem csak azt, hogy a bíróság módot adott ezzel a felpereseknek a keresetben foglalt állításaik bizonyítására. Csak egy bizonyítási eljárás eredményeként vagy a tényállás alaptalanságát tanúsító bizonyítékok alapján juthat a bíróság arra a következtetésre, hogy az alperes a tényállást nem tisztázta, azt nem kellően tárta fel. Megjegyzi a Kúria, hogy az I. rendű felperes érvelésével szemben a bizonyítási teher nem fordult meg, a felperesek az alperes megállapítását kellően nem cáfolták meg, magatartásukra elfogadható más észszerű magyarázatot nem adtak, a megállapított tényállás teljes alaptalanságát nem valószínűsítették, nem bizonyították.

- [66] Hangsúlyozandó, hogy az alperes nem kizárólag egyetlen forrásból származó bizonyítékok, az F. Zrt. belső e-mailjei alapján állapította meg a jogsértést, hanem egyéb bizonyítékok is rendelkezésre álltak, így az egyes szerződéstervezetek, egyes ügyfélnyilatkozatok, a II. rendű felperes és más vállalkozások e-mailjei, valamint az F. Zrt. egyezségi nyilatkozata is, melyek a jogsértést alátámasztó, hiteles bizonyítékként értékelhetők voltak (az alperes a határozata 275-279. pontjaiban foglalta össze az irati és személyi bizonyítékokat). A belső e-mailek bizonyítékként való felhasználását nem befolyásolja az a körülmény, hogy azok a belső levelezés körébe, vagy harmadik vállalkozással folytatott levelezés körébe esnek, mert a levelezések tartalmából a közös szándék, és az egyeztetések során alakított szerződések tartalma alapján az egyeztetési folyamat megállapítható volt, az egyeztetések megtörténtét és azon belül az F. Zrt. szerepét, az egyéb bizonyítékokkal egybevetve igazolták és azok egy koherens logikai rendszerbe illeszkedően, hiteles, közvetett bizonyítékként kerülhettek értékelésre. Az alperes a határozatában (238. pont) helytállóan hivatkozott arra, hogy közvetett bizonyítékok is olyan bizonyító erővel bírnak, olyan zárt logikai láncot alkothatnak, amelyek révén a jogsértés elkövetését tanúsíthatják, ezért nem kizárt önmagában közvetett bizonyítékok alapján a versenyjogsértés megállapítása. Az alperes a határozata VII. 8. pontjában részletesen elemezte a terhelő irati bizonyítékokat. A felperesek a bizonyított egyeztetésekre, két- és háromoldalú megbeszélésekre, telefonos beszélgetésekre és az e-mailek tartalmára, valamint a szerződéstervezetek létre tekintettel alaptalanul hivatkoztak arra, hogy az F. Zrt. kezdeményezése megmaradt az ötletelés szintjén. Az alperes ennek kapcsán a határozatában és a per során 2017. május 23-án előterjesztett előkészítő iratában is helytállóan mutatott rá arra, hogy az érintett piacon mindkét felperes és az F. Zrt. is hulladékgyűjtőként a felvásárlási piac szereplői voltak, az I. rendű felperes a termelési-értékesítési lánc más szintjén is megjelent, például feldolgozóként, illetve az ólomakkumulátor gyártásával is foglalkozó vállalkozásként is, ezért a tervezett konzorciumi szerződéssel mindhárunk közös célja volt, hogy mint a magyarországi ólomakkumulátor hulladék gyűjtői a magyarországi és a környező tagállami piacon működő versenytársakat kiszorítsák és a piaci pozícióikat megőrizzék, illetve az I. rendű felperes piaci pozíciót szerezzon. A II. rendű felperessel egy vállalkozáscsoportba tartozó V. Kft. is kifejezetten úgy nyilatkozott 2014. április 3-án az e-mailjében, hogy a neki megküldött – a felperesek és az F. Zrt. szándékegyességét tükröző – szerződéstervezet alapján világos volt, hogy annak tartalma, így a vállalkozások arra vonatkozó intézkedése versenyjogsértő volt. Az I. rendű felperes saját domináns helyzetét kihasználva igyekezett a jászberényi kohó forrásigényét úgy kielégíteni, hogy a legnagyobb piaci szereplővel megállapodni törekedett arról, hogy felosztják a piacot és fixálják az árakat annak érdekében, hogy a kisebb piaci szereplőket kiszorítsák. Emellett a felek egyeztetése kiterjedt az üzleti titok körébe eső adatok cseréjére is.
- [67] Az alperes a határozata 286. pontjában a jogsértés kezdeteként a 2013. június 26-át nevezte meg, az ebben az időpontban a felperesek és az F. Zrt. részére küldött e-mailre hivatkozva, amely a három vállalkozás találkozásához előzetesen a találkozás helyszínét és időpontját rögzítette. A háromoldalú megbeszélésre 2013. július 2-án került sor. A felperesek érvelése szerint a következő kapcsolatfelvételre 2013. októberében került sor, ezért a jogsértés súlyát csökkenti az, hogy vitatott a jogsértés időtartama, mivel az első találkozás alkalmával nem jöhetett létre átfogó terv. Álláspontjuk szerint az esetleges jogsértés a 2013. októbertől lehetne megállapítható 2014. február 25-ig. A felpereseknek a jogsértés időtartamát vitató

Kf.II.37.959/2018/14.

érvelése a bírság mértéke vonatkozásában lehet releváns, azonban mivel a Kúria megállapítása szerint a bírság a felperesekkel szemben nem szabható ki, ezért a jogsértés időtartamát a Kúria részletesen nem vizsgálta, csak a megállapítható tényeket rögzíti azzal, hogy az első személyes találkozó lehet az az időpont, amikor a felek az együttműködés kereteit a versenyjogba ütköző módon egyeztethették, közös érdekeik és céljaik mentén.

- [68] A Kúria a felpereseknek azt az érvelését nem találta elfogadhatónak, hogy az alperes csak feltételezésekre alapítva állapította meg a versenyjogsértést. Az irati bizonyítékok, továbbá az F. Zrt. ügyfélnyilatkozata a szándékegység meglétét igazolták és a felek a konzorciumi szerződés írásos formába öntését megkezdték, a szerződéstervezet többször módosításra került, melyre közös szándék hiányában észszerűen nem kerülhetett volna sor. A módosítások a felek érdekmotivációit tükrözik, piaci érdekeik érvényesítését igazolják, és ezáltal az egyeztetésben való aktív részvételüket is jelzik. A Kúria álláspontja szerint a bizonyítékok kétséget kizáróan igazolták, hogy a felperesek és az F. Zrt. között megvolt az akarategység arra, hogy olyan piaci magatartást tanúsítsanak a jövőben, amely torzítja, korlátozza az ólomakkumulátorok piacán a versenyt. Közös elhatározás szerint a felvásárlási árakban, a piacfelosztásban, az üzleti adatok cseréjében megállapodtak, ezzel maguk számára kedvezőbb piaci helyzetet akartak teremteni. Az egyeztetés jogsértő jellegét nem szünteti meg az a körülmény, hogy a megállapodás végrehajtásához szükséges feltételrendszerben, annak minden elemében nem tudtak közös nevezőre jutni, végül pedig elálltak a megállapodás megkötésétől. (Ez utóbbi körülmény a bírságszankció körében érvényesülő enyhítő körülmény lehet.) A három vállalkozás közös szándéka alkalmas volt arra, hogy a gazdasági versenyt korlátozza, akadályozza, torzítsa. Ezért egy versenyjogsértő megállapodás érdekében folytatott egyeztetések is már versenyjogsértésnek minősülnek a Tpv. 11. § (1) bekezdése értelmében.

- [69] Hangsúlyozza a Kúria, hogy az a körülmény, hogy a meghallgatott tanúknak a perben tett tanúvallomása a versenyfelügyeleti eljárásban tett nyilatkozatukhoz képest eltérést tartalmaz, nem értékelhető önmagában akként, hogy a tanúk a korábbi nyilatkozatukat téves tartalommal tették meg. A bíróságnak ilyen esetben a tanúvallomásokat a korábbi nyilatkozatokkal és egyéb rendelkezésre álló bizonyítékokkal összevetve kell értékelnie arra is figyelemmel, hogy a versenyjogsértésben marasztalt vállalkozások érdeke és célja a jogsértés elkövetésének tagadása és a tényeknek ilyen szempontú értékelése. Az elsőfokú bíróság a versenyfelügyeleti eljárásban és a perben tett nyilatkozatok közötti ellentmondásra utalt, de annak nem tulajdonított olyan bizonyító erőt, mely a versenyjogsértés elkövetésének cáfolatát eredményezte volna. Az elsőfokú bíróság ítéletében azzal az indokolással maradt adós, hogy az ellentmondások tényének megállapításán túl miért nem tartotta az ellentmondásokat az alperesi megállapítások cáfolatára alkalmasnak. A Kúria másodfokú hatáskörében eljárva a hiányos indokolást pótolhatja, a bizonyítékok értékelését maga is elvégezheti. A Kúria hangsúlyozza, hogy a tanúnyilatkozatok kapcsán nem a bizonyító erő, nem a bizonyíték hitelessége, hanem a bizonyítani kívánt tény bizonyítására való alkalmasság kérdése merült fel és ezt az egyéb bizonyítékokkal való összevetéssel kellett megítélni. A Kúria nem kívánja a tanúvallomásukat részletesen, az ellentmondások szempontjából értékelni, csupán csak utal az alperes 2018. január 25-én beadott előkészítő iratában foglaltakra és az abban foglalt érvelést osztva azt hangsúlyozza, hogy a tanúvallomások a korábbi bizonyítékokkal összevetve nem igazolták a felek közötti megállapodás kötésére irányuló közös szándék hiányát, az utólagos magyarázatok részben életszerűtlen és részben észszerűtlen magyarázatul szolgáltak arra, hogy bár a _____ a versenykorlátozó célról, szándékról tudomással bírtak, de azt nem osztották, mégis a szerződés tervezeteket ismerve azok

Kf.II.37.959/2018/14.

módosításában közreműködtek, melyet igazolnak az ügyfélnyilatkozatok, a szerződéstervezetek módosulásai, a V. Kft.-nek a II. rendű felperest a versenyjogsértésről való tájékoztató nyilatkozata, az e-mailek, a három bizonyított személyes találkozó, a telefonos megbeszélések ténye is, továbbá az egyezségi nyilatkozat tartalma. Nem vitatja a Kúria, hogy a vállalkozások közötti együttműködésnek jelen ügyben is lehetett volna jogszerű formája, elfogadható gazdasági és egyéb indoka, azonban az irati bizonyítékokból kirajzolódó megállapodás és szándék a jogszerű kereteken való túllépést igazolja. A korabeli irati bizonyítékok által igazolt tényekkel szemben az ellentmondásos ügyféli és tanú nyilatkozatokat logikusan lehet úgy értékelni, hogy azok nem tudták megdönteni az irati bizonyítékokból kikövetkeztethető versenyjogsértő megállapodás lényegi tartalmát.

- [70] A rendelkezésre álló okirati bizonyítékok is azt bizonyítják, hogy a felperesek részéről elhatárolódásra nem került sor, nem adták a másik két fél tudtára, hogy nem kívánnak részt venni sem az egyeztetéseken, sem a megállapodásban. A Kúria ítélkezési gyakorlata szerint is a passzivitás nem elegendő, az elhatárolódásnak tényszerűen bizonyíthatónak és aktív magatartásnak kell lennie. Elfogadhatatlan az a felperesi érvelés, amely szerint az F. Zrt. iránti szakmai tisztelet miatt nem került sor kifejezetten az elhatárolódásra, csupán lényegtelen körülményekre vonatkozó javaslattétellel kívánták kifejezésre juttatni érdektelenségüket, illetve meg sem nézték a küldött email üzeneteket, így nem is ismerték a tervezetek tartalmát. Az előbbi hivatkozás szemben áll azzal a fent ismertetett egységes hatósági és bírósági elvárással, amely az elhatárolódás egyértelmű kifejezésére irányul, míg az utóbbi hivatkozást maga a tények cáfolják, hiszen a II. rendű felperes érdektelenségét állítva mégis elküldte partnereinek, kapcsolt vállalkozásainak észrevételezésre a tervezetet, amely a megállapodás ismeretére és iránta való elköteleződésre vall.

- [71] A felperesek a Tpvt. 11. § (1) bekezdése szerinti jogsértés vitatása kapcsán az okirati és az ügyfélnyilatkozatokkal ellentétesen hivatkoztak arra, hogy magatartásuk csak előkészületnek (értelmezésükben a versenyjogsértés szintjét el nem érő előkészületnek) minősül, ezért az nem versenyjogsértő. A felperesek által előkészület alatt értett magatartás csak akkor nem tekinthető jogsértőnek, ha a verseny korlátozására, torzítására vonatkozó akarategység, szándékegység nem jött létre, a felek csak tárgyalgattak egy lehetséges együttműködésről. A perbeli esetben azonban a szándékegység létrejött megállapítható, készült szerződéstervezet, amely a felek álláspontja egyeztetésének megfelelően többször módosításra került, az érintettek az egészen pontos részletek szintjén kívánták rendezni a felvásárlási ár meghatározását, amely mindhárom vállalkozás piaci pozíciója őrzésének célzatára is figyelemmel került meghatározásra, az I. rendű felperes a jászberényi kohója megépítésével kiszámíthatóvá kívánta tenni a forrásigénye biztosítását, melynek elérését a versenyjogsértő szerződés és az annak végrehajtása érdekében tanúsított magatartás szolgálta volna. Nem véletlen, hogy az I. rendű felperes gazdasági érdeke a kohóba beszállítandó minimálisan szükséges mennyiségű hulladék gyűjtésének okán a két legnagyobb hulladékgyűjtővel történő megállapodás volt. A felek jogsértő információcserében, a felvásárlási árak kialakítása érdekében megosztott információk átadásában is megállapodtak. Mindezek a körülmények azt igazolják, hogy a felperesek által előkészületnek minősített tevékenységük a versenyjogsértés szintjét elérte, a felperesi értelemben vett előkészület jogszerű szintjét túllépték a felek egyeztetései, szándékegységben végzett tevékenységük, a bizonyítékok az egyeztetési folyamat létét igazolták, amelynek jogsértő jellegén nem változtat az, hogy az alperesi határozat meghozataláig a jászberényi kohó nem épült meg, illetve végső, a végrehajtáshoz

Kf.II.37.959/2018/14.

köthető kérdéseket érintő teljes konszenzus hiányában a konzorciális megállapodás nem ment teljességbe, a megállapodást – bár közös szándék volt rá – nem kötötték meg.

- [72] Mindezek előre bocsátása mellett a Kúria a Tpvt. 11. § (1) bekezdésébe, (2) bekezdés a) és d) pontjaiba ütköző versenyjogsértés elkövetését megállapította a piacfelosztásról, az árrendszer kialakításáról és az üzleti titoknak minősülő adatok cseréjéről való egyeztetések kapcsán, és egyúttal az alperes által ennek a jogsértésnek egységes, komplex és folyamatos jogsértéssé minősítését tévesnek ítélte az alábbiakban kifejtett okokból. Az egységes és folyamatos jogsértés az alperes által is elismerten (Kfv.11. számú irat) akkor állapítható meg, ha az egységes cél, az átfogó terv és a folyamatos magatartás együttesen fennáll. A versenyjogi tilalom (a Tpvt. 11. §, illetve az EUMSz. 101. cikk) megsértése nemcsak egyetlen egy magatartással, aktussal, hanem egymással tartalmilag és időben összefüggő magatartásokkal, aktusokkal, ezek sorozatával is megvalósulhat, tipikusan ez a helyzet a kartellek esetében. A versenytanácsi és bírósági gyakorlat szerint (Vj-130/2006., Kfv.II.37.076/2012., Vj-69/2008., Vj/57/2014., Vj/66/2012.,Vj/73/2011., Vj/74/2011., Kfv.II.37.364/2017., Kfv.II.37.672/2015.) egyes, esetlegesen önmagukban is versenyjogsértő magatartásokat adott esetben nem kell külön-külön bizonyítani, hanem összességükben és összefüggésükben is értékelhető egy eljárás keretében. A versenyjog általában azokat a versenykorlátozó jogsértéseket tekinti egységesnek, amelyekben a résztvevő vállalkozások minden intézkedése ugyanazt a versenyellenes célt vagy hatást szolgálja. Az ilyen típusú jogsértések akkor minősülnek komplexnek, ha azokat versenykorlátozó megállapodások és összehangolt magatartások útján egyaránt megvalósították. A versenyfelügyeleti eljárás során feltárt tények alapján egységes jogsértés esetében a különböző megvalósulások (megállapodások, összehangolt magatartások), a különböző versenyaspektusok korlátozásai (a hulladékbegyűjtő piac felosztása, az árak meghatározása, információcsere, stb.) egymást kiegészítik, s egy közös akaratot fejeznek ki, azt, hogy az adott vállalkozások közös célja az érintett piac működésének befolyásolása, a verseny korlátozása. Az egységes jogsértés ismérve tehát az azonos cél megvalósítását szolgáló magatartás folyamatos jellege, amelyben egyszerre megjelenik a megállapodás és az összehangolt magatartás, ugyanakkor nem kell bizonyítani, hogy az egységes jogsértés minden eleme, a megállapodás és az összehangolt magatartás minden alkotó eleme teljesült. Az egységes cél által jellemzett, így egyetlen összetett keretbe illeszkedő jogsértő magatartás egyes mozzanatai egyaránt felülthetik a megállapodás és/vagy az összehangolt magatartás formáját, azaz az egységes, komplex jogsértésen belül mindkét, külön-külön is jogsértőnek minősülő magatartási forma is megjelenhet. Egy, a felek közötti megállapodás létéről akkor beszélhetünk, ha a vállalkozások egy közös tervben állapodnak meg, amely korlátozza vagy alkalmas arra, hogy korlátozza az autonóm piaci magatartásukat azáltal, hogy meghatározza a piacon történő közös fellépésüknek az irányvonalát, vagy az attól való tartózkodást. Nem szükséges, hogy a felek a megállapodást írásba foglalják. Több, a piacon egy azonos versenykorlátozó célt érveken át követő vállalkozást magában foglaló komplex jogsértés esetén a kialakult gyakorlat szerint nem szükséges minden vállalkozásra és minden adott pillanatra pontosan minősíteni a megállapodásbeli vagy összehangolt magatartásbeli jogsértést. A minősítés ebben az esetben is „megállapodás és/vagy összehangolt magatartás” által történhet, ha a jogsértés magában foglalja a megállapodás és az összehangolt magatartás elemeit is. Az egységes és folyamatos jogsértésben résztvevő vállalkozások így mind közös elkövetői a jogsértésnek, bár a részvételük eltérő formát ölthet az érintett piac sajátosságai, az egyes vállalkozások piaci pozíciója, a kitűzött cél és a megvalósítás módja alapján. Mindez azt is jelenti, hogy a Tpvt. 11. §-ának (1) bekezdése és a (2) bekezdése, illetve az EUMSz. 101. cikke sérelmét egy elkülönült cselekedet, tettek sora

Kf.II.37.959/2018/14.

vagy egy folytatólagosan tanúsított magatartás is előidézheti, ám ezzel együtt az egységes jogsértés megvalósulásával kapcsolatos következtetés nem kifogásolható azon az alapon, hogy a kifogásolt cselekménysor vagy folyamatos magatartás egy vagy több eleme önmagában is sérti a Tpvt. 11. § (1) bekezdését, illetve az EUMSZ 101. cikkét. Mindebből következik, hogy az egységes és folyamatos jogsértésben, jellegénél fogva, nem minden mozzanat tekintetében vesznek részt ugyanolyan módon és mértékben a szereplők. Egy vállalkozást a versenyre hatást gyakorolni képes megállapodás vagy összehangolt megállapodás résztvevőjének lehet tekinteni, ha a résztvevő vállalkozások egészének magatartása erre az eredményre vezethet, függetlenül az adott vállalkozás egyéni részvételének hatásától. Az egységes jogsértés megállapítását az sem zárja ki, hogy az érintett vállalkozások szerepe abban eltérő, illetőleg a vállalkozások közötti – a jogsértés közös tanúsítását, a vállalkozások valamely közös, jogsértéssel megvalósítani kívánt, illetve megvalósított érdekét, közös akaratát kétségbe nem vonó – esetleges érdekkonfliktus léte sem kizáró ok. A jogsértés egységességének megállapításakor a legfontosabb körülmények: az említett átfogó terv megléte (ami azonban nem foglalja magában annak szükségességét, hogy valamilyen megállapodást ténylegesen meg is kötöttek, de azt igen, hogy létrejött akarategység, a piacon tanúsítandó jövőbeni magatartás tekintetében), a résztvevők körének nagymértékű azonossága. Egy egységes és folyamatos megállapodás létét támaszthatja alá egyébként a versenyjogi gyakorlat szerint az érintett termékek közelsége, és az alkalmazott eszközök és mechanizmusok hasonlósága is.

- [73] A fenti ismérvek alapján megállapítható minősítési körülmények hiányában a Kúria szerint sem az egységes, komplex és folyamatos jogsértés, sem az egységes és folyamatos jogsértés nem állapítható meg a Tpvt. 11. § (1) bekezdése, (2) bekezdése a) és d) pontja alapján a piacfelosztásról, árrendszer kialakításáról, üzleti titkot képező adatok cseréjéről való megállapodás érdekében folytatott versenykorlátozó célú egyeztetések folytatásával. A komplex jogsértés alperesi gyakorlat szerinti ismérve – azaz a jogsértések akkor minősülnek komplexnek, ha azokat versenykorlátozó megállapodások és összehangolt magatartások útján egyaránt megvalósították –, a perbeli esetben nem valósult meg, ezért a jogsértés egységes, komplex és folyamatos versenyjogsértésnek nem minősíthető. Az egységes és folyamatos jogsértés fentebb ismertetett ismérvei, minősítési körülményei sem állnak fenn, mert a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján csak az állapítható meg, hogy a felek meghatározta a versenykorlátozó cél(oka)t, és konszenzusra irányulóan egymással arról egyeztettek, hogy milyen intézkedéseket vezessenek be az elérni kívánt versenykorlátozó cél(ok) érdekében. Egységes és folyamatos jogsértés abban az esetben lett volna megállapítható a Kúria megítélése szerint, ha bizonyítható, hogy teljes konszenzusban az érintett vállalkozások a közös célt elfogadva, ahhoz igazítják a piaci magatartásukat, intézkedéseiket. A perbeli esetben a három vállalkozás az első közös találkozón egy esetleges közös akkumulátorgyűjtő konzorciummal kapcsolatos érdekeit tisztázta, ezt követően született olyan konzorciumi szerződéstervezet, amely közös célként elfogadta az árrögzítéssel, a piacfelosztással, a piaci magatartások egyeztetésével az ólomakkumulátor begyűjtés piacán fennálló verseny befolyásolását. A szerződéstervezetet az egyeztetések folytán az adott vállalkozások egyéni érdekeihez igazították, formálták és küldték meg egymásnak. A felek között épp az volt a kérdés, hogy elkezdődjön-e köztük és milyen feltételekkel az együttműködés, amely a szerződés-tervezetekből kirajzolódó cél megvalósítását szolgálja, lesz-e az egyeztetési folyamatnak olyan végpontja, amely az átfogó terv elfogadásával zárul és meghatározza majdani piaci ténykedésüket a piac felosztását, az árrendszer kialakítását, az üzleti titkokat érintő információcserét érintően. Megállapodás hiányában a vállalkozások az átfogó terv

Kf.II.37.959/2018/14.

végrehajtását nem kezdték meg, így nem voltak az átfogó tervet szolgáló intézkedéseik, amelyeket versenyjogilag egységes és folyamatos jogsértésnek lehetne minősíteni.

- [74] A Kúria az I. rendű felperesnek az egyedi mentesülés kapcsán előadott érvelését sem osztotta. Az alperes a határozata 342. pontjában foglalt értékelést a Kúria megalapozottnak találta. A mentesülés alkalmazása négy konjunktív feltétel teljesülésétől függ. A Tpv. 17. §-ában foglalt feltételeknek együttesen kell fennállniuk és a feltételek fennállásának bizonyítása az I. rendű felperest terhelte. Önmagában az a körülmény, hogy a konzorciális együttműködés az I. rendű felperes szerint környezetvédelmi célokat is megvalósít, gazdasági hatékonyság növekedéssel jár, nem vezet mentesüléshez mindaddig, amíg a versenykorlátozással szemben felmutatható előnyök a korlátozással okozott hátrányokat nem haladják meg jelentősen. Ezen körülmények részletes bemutatása, valószínűsítése a mentesítéssel élni kívánó vállalkozás kötelezettsége.
- [75] A Kúria a bírság kiszabása lehetőségének hiányában a bírság kiszabása során hivatkozott téves mérlegelést, a Pp. 339/B. §-ának megsértését – ebből az okból – érdemben nem vizsgálta, a bírság mértékét érintő fellebbezési érvelések, jogszabályi hivatkozások vizsgálatát mellőzte.
- [76] Mindezek alapján a Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, a Tpv. 83. § (4) bekezdése alapján az alperes 2016. július 26. napján meghozott Vj/2-205/2015. számú határozatának I. pontját akként változtatta meg, hogy mellőzte a jogsértés egységes, komplex, folyamatos jellegűvé minősítését, ehelyett a Tpv. 11. § (1) bekezdésébe, (2) bekezdés a) és d) pontjaiba ütköző versenyjogsértést állapított meg. A határozat II. pontját részben, az I. és II. rendű felperesek vonatkozásában, valamint a határozat III. pontját teljes egészében hatályon kívül helyezte. Ezt meghaladóan a felperesek keresetét a Pp. 339. § (1) bekezdése értelmében elutasította.

A döntés elvi tartalma

- [77] *A büntetőjogias karakterrel rendelkező versenyfelügyeleti eljárásban a tisztességes hatósági eljárást sérti az ügyintézési határidő meghosszabbítása nélkül, az ügyintézési határidőn túl szankció alkalmazása, versenyfelügyeleti bírság kiszabása.*
- [78] *A tisztességes hatósági eljárás követelményének az felel meg, ha az alperes az eljárás alá vont vállalkozásoknak az iratbetekintési kérelem előterjesztéséhez, az előzetes álláspontra vonatkozó nyilatkozattételhez elegendő határidőt biztosít, és az erre megszabott határidő megállapításakor figyelembe veszi a postai kézbesítés időtartamát, illetve a kézhezvétel várható idejéhez képest biztosít megfelelő határidőt a felhívásban foglaltak teljesítésére, tekintetbe veszi az érdemi védekezésre adott határidő hosszabbítása iránti kérelmek elbírálásánál az iratbetekintés tényleges megtörténtének időpontját is.*
- [79] *A vállalkozások közti versenykorlátozásra vonatkozó akarategység bizonyítottsága mellett, de tényleges piaci intézkedés hiányában a versenyjogsértő célból folytatott egyeztetési folyamat nem minősíthető egységes és folyamatos jogsértésnek.*

Záró rész

Kf.II.37.959/2018/14.

- [80] A Kúria a Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében a pernyertesség és pervesztesség 3/4-1/4 arányára tekintettel úgy rendelkezett, hogy a nagyjórészt pervesztesnek tekinthető alperes a pervesztessége arányában köteles a felperesek részére elsőfokú és a másodfokú részperkötség megfizetésére.
- [81] A felperesek a Pp. 78. § (1) bekezdése és 81. § (1) bekezdése, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kötelesek az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdése, 42. § (1) bekezdés a) pontja, 46. § (1) bekezdése szerint meghatározott és a megállapított illetékmaximum összegére figyelemmel számított, a pervesztesség arányában viselendő kereseti és fellebbezési részilleték megfizetésére.
- [82] A további, le nem rótt kereseti és fellebbezési részilletéket az alperes illetékmentességére figyelemmel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.
- [83] A Kúria határozata ellen a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja a felülvizsgálatot kizárja.

Budapest, 2019. december 4.

Dr. Tóth Kincső s.k. a tanács elnöke, Dr. Márton Gizella s.k. előadó bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró